

Stemplet

Dovne, ineffektive
og dårligt lønnede?
Magasinet MIDT
tester fordomme om
offentligt ansatte.

Side 24-33

■ Lægen kommer
ovenfra, side 6

■ Midtjyder skodder
smøgen, side 12

■ Innovatører
spænder ben, side 16

Tag bladet
med hjem

midt

magasinet midt 04•10

midt
regionmidtjylland

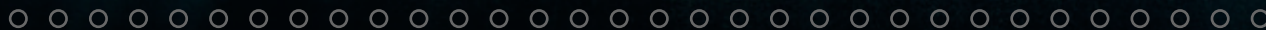
KULTUR
MINISTERIET

KULTUR
ARV

Kulturprinsen præsenterer:
Randers Egnsteater
Carte Blanche, Viborg
Horsens Kunstmuseum
Randers Kunstmuseum
Museum Jorn, Silkeborg
Skovgaard Museet, Viborg

Et møde mellem kunst og teater...

VANDET

Kulturprinsen
BØRNEKULTURENS UDVIKLINGSCENTER

præsenterer...

TE_x
det Tværfaglige
Eksperimentarium

Tværfaglige projekter med eksperimenterende formidling til børn og unge
Læs mere på kulturprinsen.dk

KULTUR
MINISTERIET

KULTURPRINSEN
ØSTJYSK VÆKSTBÅND

- 6 Lægen kommer ovenfra**
Besøg i akutlægehelikopteren på Sjælland
- 12 Rygelov får midtjyder til at kvitte smørgerne**
- 16 Innovatører spænder ben for os andre**
- 18 Shop amok**
Indkøb og Logistik køber ind for milliarder
- 20 Bageren og slagteren er på hospitalet**
- 23 Donor hædret med pelikan**
- 24 Tema**
- 34 Studenterhuen sikres trods handicap**
- 37 VIND ET WEEKENDOPHOLD**
- 38 Katastrofealarm på Samsø**
- 44 Minder fra Kildebjergget**
– en børnehjemsdreng ser tilbage
- 48 Husmor springer ud som opfinder**
- 52 Nationalparken er (også) for børn**
- 55 Midt i historierne**
Ny bog gør os klogere på os selv
- 58 Så' der kronhjort!**

Faste sider:

- 4 Kære læser
- 10 Regionen kort
- 32 Den varme kartoffel
- 56 Mit Jylland
- 61 Quiz
- 62 Kryds
- 63 Vigtige numre
- 64 Regionen kort
- 66 Kort over regionen

38 Katastrofealarm

Foto: Jens Øster-Mortensen

52

Børn i nationalparken

Foto: Jørn Gade

Af Birgitte Thingholm
Ansvarshavende redaktør

Kære læser

Hvad synes du om Magasinet MIDT?

Den 1. januar 2007 så Magasinet MIDT dagens lys. Bladet blev »født« samme dag som Region Midtjylland, og i snart fire år har Magasinet MIDT fortalt historier fra og om regionen.

Historierne har især handlet om sundhedsvæsenet, regional udvikling og det sociale område. Altså områder som organisationen Region Midtjylland har ansvaret for. Men det har i høj grad også sat fokus på mennesker, initiativer og begivenheder i den geografi, der hedder Region Midtjylland.

Undervejs har vi fået mange tilkendegivelser fra læsere. De fleste heldigvis positive, men kritikken har også fundet vej til redaktionen. Nu vil vi gerne mere systematisk undersøge læsernes holdning til magasinet: Tager vi fat på de rigtige emner? Er artiklerne for korte, for lange eller lige tilpas? Og er bladet let at få fingre i?

Tilsammen skulle læserundersøgelsen gerne give os mulighed for at vurdere, om vi er på rette vej.

Så kom frit frem!

Klik ind på magasinet's hjemmeside www.magasinetmidt.rm.dk. Det tager ca. 10 minutter at udfylde spørgeskemaet.

Når du har sendt det, deltager du i lodtrækningen om et weekendophold for to personer.

Undersøgelsen løber frem til januar 2011.

Så kom til tasterne og giv os din mening. Den har vi brug for.

magasinet **midt** ■ december 2010 ■ magasin for medarbejdere og borgere i Region Midtjylland

Region Midtjylland
Koncern Kommunikation
Skottenborg 26
Postboks 21
8800 Viborg
Tel. 8728 5000
Fax 8728 5001
www.magasinetmidt.rm.dk
magasinetmidt@rm.dk

Redaktion:
Kommunikationschef
Birgitte Thingholm (ansv.)
Journalist Anne Domino (red.)
Grafiker Birte Randeris
Grafiker Sine Claudell
Journalist Mette Breinholdt
Journalist Jørn Gade
Fotograf Tonny Foghmar

Se www.magasinetmidt.rm.dk
for yderligere information.

Forsidefoto: Tonny Foghmar
ISSN: 1902-2743

Produktion: Grafisk Service
Tryk: Datagraf
Annoncer: DG Media A/S, Tel. 7027 1155
Oplag: ca. 40.000

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse
Næste nummer udkommer marts 2011

midt
regionmidtjylland

Magi i operaen

Operaen i Midten tryller en sæson frem med opera for alle. Regionens egen opera leverer kvalitet overalt. Foråret byder på en landsturné med kompagniets roste opsætning af **La Bohème** og en tur på **Operakarrusellen** for de yngste skoleklasser. Efteråret rummer urpremierer på **Orpheus '68**, en opera for unge og voksne, fyldt med kærlighed og dramatik.

Operaen
I MIDTEN

HERNING • IKAST-BRANDE • STRUER • HOLSTEBRO

www.operamidt.com

Hjælpen kommer fra luften

Tekst: Mette Breinholdt
Foto: Region Sjælland

3 minutter er den tid, det tager, fra mandskabet på akutlægehelikopteren bliver kaldt, til maskinen er i luften.

21 minutter er den tid, det tager, at flyve fra helikopterbasen i Ringsted til Nakskov på Falster, der er det fjerneste punkt i det område, helikopteren dækker. En tur, der på vejnettet er på cirka 130 kilometer, men i fugleflugt er på 80 kilometer.

11 minutter er den tid, det i dag tog at overlevere en patient med blodprop i hjertet fra en ambulance til akutlægehelikopteren, hvor behandlingen blev sat i gang, hvorefter helikopteren fløj afsted.

Og 32 minutter er den tid, det tager at flyve fra det fjerneste punkt i helikopterens dæknings-

område til traumecentret og specialisterne på Rigshospitalet.

– Vores spidskompetence er hurtigheden. Derfor tæller vi alle begivenheder i minutter, for »time is muscle« (tid er styrke red.), siger anæstesioverlæge Søren Loumann Nielsen, som har vagt på akutlægehelikopteren i dag.

On eller off

Lige nu er han på landjorden. På basen ved den lille sportsflyveplads uden for Ringsted, hvor akutlægehelikopteren opererer fra. Basen blev etableret i løbet af bare to måneder med en hovedbygning til personalet, en hangar, forsyningsanlæg med brændstof og »helipad«, som er den cirkel, helikopteren skal lande i.

Til daglig lander helikopteren dog med stor præcision på en lille trækvogn på cirka 3 gange 4 meter lige ved siden af helipad'en. Så er det nemlig lettere at bugserer helikopteren ind i hangaren eller vende den, hvis vindretningen pludselig skifter.

Det var derfor også på trækvognen, helikopteren landede for lidt siden, da Søren Loumann Nielsen og pilot Bo Guldborg Isaksen og paramediciner Brian Knudsen, kom tilbage efter at have bragt en patient med blodprop i hjertet til ballonbehandling på Rigshospitalet.

Et vagtlokale med tre computere og store landkort holder personalet i kontakt med omverdenen, når de er på landjorden.

I foråret 2011 får jyderne en akutlægehelikopter med base i Karup Lufthavn. Helikopteren skal i første omgang flyve som et forsøg. I Region Sjælland har man haft forsøg med akutlægehelikopter siden 1. marts i år. Magasinet MIDT har fået lov at kigge sjællænderne over skulderen.

Under det meste af besøget på helikopterbasen sidder vi i det lille tekøkken, hvor der netop er plads til 4-5 mennesker om frokostbordet.

– Det er en on-off kultur, det her. Enten er vi fuldstændig »på«, eller også er vi »af«, forklarer Søren Loumann Nielsen.

Prioritering

Akutlægehelikopteren i Region Sjælland er gennemsnitligt i luften tre gange om dagen. Men travlheden varierer meget - fra nul til syv missioner i løbet af en vagt.

Helikopteren dækker hele Sjælland på nær et område beliggende inden for en radius af 25 minutters kørsel fra Rigshospitalet. Så tæt på hospitalet kan akutlægeheli-

kopteren ikke konkurrere og være hurtigere end ambulancer og akutlægebiler.

Lidt under 20 gange i løbet af det første halve år i forsøgsperioden har helikoptermandskabet oplevet, at der var bud efter dem til to steder på samme tid.

– Så må vi vælge at flyve ud til den patient, hvor vi kan gøre den største forskel, siger Søren Loumann Nielsen og fortæller, at det derfor sker, at akutlægehelikopteren ændrer retning og sætter kurs mod en anden patient med større behov for hurtig hjælp, selv om helikopteren allerede er gået i luften.

Omtanke og omhu

Hovedbygningen på helikopterbasen indeholder hvilerum til mand-

skabet og kontor til projektets daglige leder, anæstesioverlæge Annemarie Bondegaard Thomsen. Hun er en af helikopterens faste ▶▶

HELIKOPTEREN PÅ SJÆLLAND:

Dækker hele Sjælland med 2,5 mio. borgere, men betjener hovedsagligt Vest- og Sydsjælland. Akutlægehelikopterens befolkningsgrundlag er derfor nærmere 1,2 mio. borgere.

Er bemanded med en pilot, en speciallæge i anæstesi og en paramediciner, som er specielt uddannet til opgaven på helikopteren.

Lægen bruger mindst halvdelen af sin arbejdstid på en anæstesiafdeling på et hospital for at holde sine rutiner ved lige.

Flyver kun i dagtimerne.

Forsøget i Region Sjælland bliver evalueret i efteråret 2011.

- ▶▶ speciallæger og samtidig ansvarlig for den daglige drift, samarbejdet med alarm- og vagtcentraler, øvrige præhospitale aktører og opsamling af statistik på flyvningerne.

– Vi flyver kun ud til de patienter, der er allermost syge, og hvor tidsvinduet for behandling er meget snævert, siger Annemarie Bondegaard Thomsen.

Hun forklarer, at akutlægehelicopteren er en kostbar ressource, der skal bruges som supplement til beredskabet på jorden i situationer, hvor transporttiden til nærmeste specialafdeling er lang. Opgaverne skal derfor udvælges med stor omhu.

Rendez-vous

Den opgave, mandskabet netop er kommet tilbage fra, var en ældre mand fra Sydvestsjælland med blodprop i hjertet. Akutlægebilen og ambulancefolkene blev først

sendt af sted for vurdere, hvor alvorligt det stod til med patienten. Lægen havde ved hjælp af telemedicinsk udstyr sendt et hjertekardiogram til vurdering på Rigshospitalet.

Her stod det klart, at patienten hurtigst muligt skulle til Rigshospitalet til ballonbehandling. Derfor blev helikopteren tilkaldt, og ambulancen kørte helikopteren i møde i et såkaldt rendez-vous.

– På den måde sikrer vi, at det er de rigtige patienter, vi kommer ud til, så vi ikke flyver forgæves eller er optaget, når det pludselig er rigtig alvorligt, siger Annemarie Bondegaard Thomsen.

Til rette hospital

Lidt vanskeligere er det at sortere i de patienter, der kommer til skade ved ulykker. Eksempelvis ved trafikuheld. Her sendes helikopteren af sted samtidig med den første bølge af det øvrige beredskab.

Helikopteren må i gennemsnit af sted tre gange for hver gang, der er anledning til at tage en patient med til Rigshospitalets traume-center. Det er helt forventet, at man må flyve forgæves engang imellem, men også helt nødvendigt for at sikre, at man finder netop de patienter, der har behov for behandling på et traume-center.

– Der, hvor vi kan gøre en forskel, er, at vi hurtigt kan bringe speciallægen ud til patienten. Den vigtigste forskel – i forhold til landbaserede beredskaber – er imidlertid, at vi meget hurtigt kan bringe patienten direkte til det rigtige hospital, der har de eksperter, der skal til for den videre livreddende behandling, siger Annemarie Bondegaard Thomsen.

Derfor hænder det ofte, at helikopteren flyver hen over et mindre specialiseret hospital og fortsætter 15 minutter længere, for at komme til eksempelvis Rigshospitalet. Det er hele idéen med akutlægehelicopteren.

– Man er ikke nødvendigvis i sikkerhed blot fordi, man er på et hospital. Det skal også være det rigtige hospital. Og fordi vi har fået bragt afstanden i tid så meget ned, samtidig med at speciallægen kan starte behandlingen i helikopteren, kan vi nu hjælpe patienter, som ikke tidligere kunne nå frem til den højt specialiserede behandling, siger Annemarie Bondegaard Thomsen. ■

HELIKOPTEREN I REGION MIDTJYLLAND:

Går i luften i løbet af foråret 2011.

Skal dække Region Midtjylland og Region Nordjylland med 1,8 mio. borgere. Ved behov skal akutlægehelicopteren også udføre operationer i de øvrige dele af Danmark.

Bemandes med en pilot, en speciallæge i anæstesi og en erfaren ambulancebehandler.

Hvis det teknisk, lovgivningsmæssigt og økonomisk er muligt, er det planen, at akutlægehelicopteren skal flyve i alle døgnets timer.

Forsøget med akutlægehelicopteren evalueres, når forsøget slutter i maj 2012.

Konferencer og møder i Danmarks skønneste natur Forestil dig at holde mødet lige her!

Man kan sige meget om Niels Bugges Kro & Hotel, men noget stort conferencecenter - det er vi altså ikke. Til gengæld er vi et spændende alternativ med vel nok Danmarks bedst beliggende mødelokaler. Her har I muligheden for at holde jeres konference, ledelsesmøde eller gruppemøde i fred og ro - midt i Dollerup Bakker.

Pavillonen ved kroen - med udsigt over Hald Sø - er det perfekte sted for konferencen eller produktpræsentationen. I spiser i de hyggelige lokaler på Niels Bugges Kro, kun 2 min. gang fra pavillonen. Kroen er kendt vidt omkring for kulinariske oplevelser i særklasse. Der er mulighed for at leje alt teknisk udstyr, og I er velkomne til at medbringe eget udstyr. Der er internetadgang, flipover og overhead i lokalet.

Konferencepakke:

Frugt - formiddagskaffe med morgenkager - frokostbuffet eller Lunch tallerken - eftermiddagskaffe med f.eks. hjemmebagt kage - 3 retters aftenmenu i restauranten. Pris pr. person ved min. 10 personer/mødelokale 10 personer. KUN 650,- Excl. drikkevarer.

Tillæg for morgenmad: hjemmebagt brød, smør, ost, rullepølse og marmelade; 75,- pr. person.

Ønsker I overnatning?

Så glæd jer til en god nats søvn på et af landets mest unikke hoteller: Niels Bugges Hotel. Læs meget mere på www.nielsbuggeskro.dk

NIELS BUGGE

KRO · HOTEL · ANNEKS

Ravnsbjergvej 69 · Dollerup · 8800 Viborg · Tlf. 8663 8011 · www.nielsbuggeskro.dk

Flere fødsler efter snestorm

Snemasserne væltede ned i januar i 2010, og sneen blev liggende længe.

På fødeafdelingen på Regionshospitalet Viborg, Skive steg antallet af fødsler ni måneder efter stormen, fortæller Skive Folkeblad. Antallet af fødsler i Skive Kommune - altså fødende fra Skive og Salling - steg med mere end 15 procent i september 2010 sammenlignet med samme periode i fjor. Det svarer til, at der er blevet født 10 børn mere. Fødselstallet i Skive og Salling har været faldende gennem hele året, men kravler opad igen fra 1. september. Tidligere har man set eksempler på stigninger i fødselstallet ni måneder efter for eksempel længerevarende strømsvigt. ■

Vidste du, at
der findes 30 motor-
cykler pr. 1000
indbyggere i Region
Midtjylland?
Kilde: Danmarks Statistik.

Vidste du, at
der bliver født flest
børn i Region Midt-
jylland om torsdagen?
Kilde: Danmarks Statistik.

Unge fra Grenen udgiver cd

Ni unge fra den sikrede døgninstitution Grenen har netop udgivet en cd. Cd'en hedder »Lyt til mig« og består af 11 sange, der handler om svigt, kriminalitet og håb for fremtiden. Musikalsk bevæger cd'en sig fra hiphop og techno til rytmisk og lyrisk, instrumental musik. »Lyt til mig« kan købes i musikforretninger og hos Gateway Music eller downloades fra iTunes og cdon.com. ■

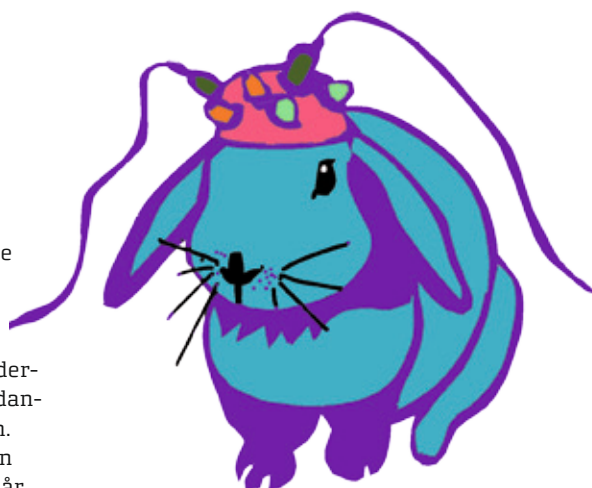
Få kontrol over dit kontrolforløb

Det er svært at være kræftramt den ene dag for næste dag at skulle leve livet som før, man blev syg. Regelmæssige kontrolbesøg på sygehuset, angsten for tilbagefald, fysiske og psykiske gener komplicerer kræftpatientens dagligdag. En ny pjecce fra Kræftens Bekæmpelse fortæller patienten, hvad han eller hun kan forvente ved kontrollerne. Desuden giver pjecen gode råd til de forskellige fysiske og psykiske gener, patienten ofte oplever. Pjecen 'Kontrolforløb – om livet efter endt kræftbehandling' er gratis, og kan bestilles eller downloades fra www.pjecer.dk. ■

Få job som forsøgskanin

Vil du være med til at støtte dansk forskning, gøre en god gerning og hjælpe videnskaben på vej?

Så tilmeld dig databasen forsogsperson.dk. Videnskabelige institutioner, der har et forsøg, der er godkendt af Videnskabsetisk Komité, kan derefter headhunte netop dig til deres forsøg. 2925 danskere har indtil videre registreret sig i databasen. Ved nogle af forsøgene belønnes forsøgspersonen med et mindre honorar, mens andre forsøg foregår på frivillig basis. ■

Vidste du, at 42 procent af borgerne i Region Midtjylland mener, at prisen på cigaretter bør hæves meget?

TNS Gallup for Berlingske Tidende

Populær praktik på hospitalet

Et sygehus lyder ikke som det sjoveste sted at tilbringe en ferie, men for mange gymnasieelever i omegnen af Hospitalsenheden Vest er det lige det, der skal til. Hvert år tager Hospitalsenheden Vest praktikanter ind både i vinter- og efterårsferien. I efterårsferien blev der sat rekord, da hele 50 ansøgere ønskede at afprøve arbejdslivet på et hospital. Evalueringer viser, at hele 90 procent af praktikanterne i løbet af praktikken bliver afklarede med, om en karriere i sundhedsvæsnet er noget for dem. ■

92 procent af arbejdspladserne i Region Midtjylland lever nu op til reglerne i rygeloven.

Rygeloven har rensset luften

Tekst: Anna Glavind
Grafik: Stine Poulsen

I 2006 var det ok at tænde en smøg på rigtig mange arbejdspladser i Region Midtjylland – særligt på arbejdspladserne i den vestlige del af regionen.

Kun halvdelen af arbejdsstyrken (55 procent) var på det tidspunkt ansat på en arbejdsplads, der levede op til den kommende lov om røgfrit miljø.

I august 2007 trådte den nye rygelov så i kraft. Hovedreglen i loven er, at man ikke må ryge indendørs på en arbejdsplads, men at den enkelte arbejdsgiver kan beslutte, at det er tilladt at ryge på enkeltmandskontorer og i særligt indrettede rygerum.

Og loven har givet resultater. I dag tilbyder 92 procent af arbejdspladserne i Region Midtjylland nemlig et røgfrit arbejdsmiljø.

Udviklingen er dokumenteret af Center for Folkesundhed, som i samarbejde med kommunerne har spurgt borgerne om røg på arbejdspladsen i både 2006 og 2010. Det er sket som led i Region Midtjyllands store folkesundhedsundersøgelse »Hvordan har du det?«
Sundhedskonsulent Finn Breinholt, Center for Folkesundhed, der har forsket i tobaksforebyggelse i mange år, kalder det en imponerende udvikling:

– Det er ganske imponerende. Vi må konstatere, at rygeloven har ført til, at langt de fleste ar-

bejdspladser i dag følger de nye rygeregler. Det betyder, at meget få nu udsættes for passiv rygning og der er ingen tvivl om, at det er en hjælp til de mange, der gerne vil holde op med at ryge.

Mindre røg til kortuddannede mænd

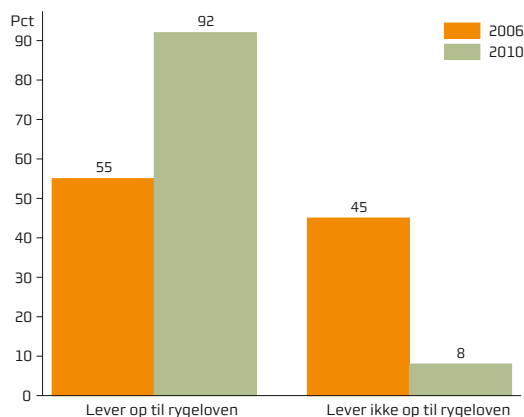
Det er stadig især arbejdspladser i den vestlige del af regionen, der tager let på rygeloven.

Det gælder for eksempel i Lemvig Kommune, hvor 21 procent er ansat på arbejdspladser, der tillader rygning overalt eller på dele af arbejdspladsen. Men også 18 procent af de erhvervsaktive på Samsø risikerer at møde grå røg-tåger på jobbet.

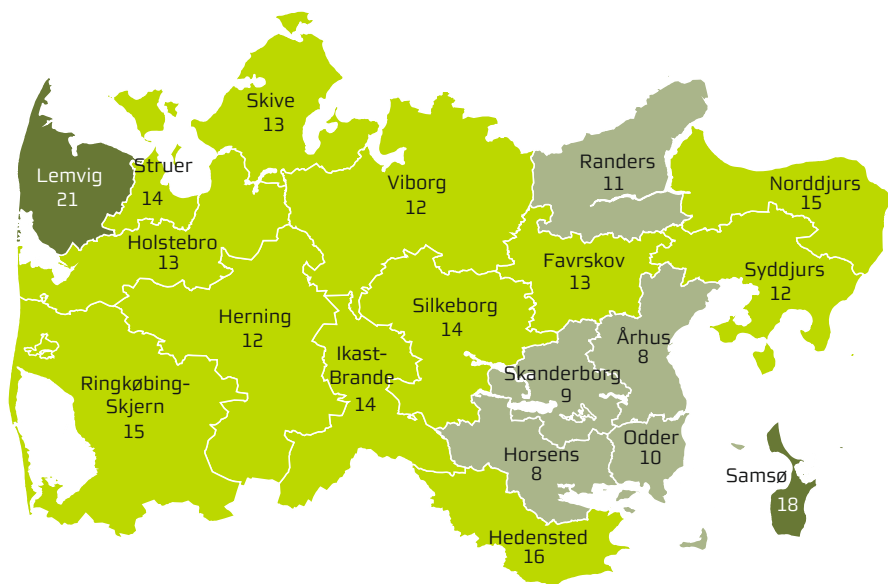
Til gengæld leverer Lemvig og Samsø kommuner de største relative fald i antallet af arbejdspladser, der fortsat tillader røg indendørs. Mens Århus Kommune for eksempel har flyttet sig 40 procent, så har Lemvig et fald på 55 procent og Samsø et på 57 procent.

Ifølge Finn Breinholt var det i 2006 især markant, at der var mange arbejdspladser i det private, hvor det var tilladt at ryge overalt.

– I 2006 fortalte helt op til 45 procent af de privatansatte, kortuddannede mænd, at det var tilladt at ryge overalt på deres

Figuren viser udviklingen fra 2006 til 2010 i andelen af personer, der arbejder på en arbejdsplads, hvor rygeloven enten efterleves eller ikke efterleves.

Kortet viser den procentvise andel af ansatte i det private, der i foråret 2010 var ansat på en arbejdsplads, som ikke opfyldte minimumskravene til rygeloven. Et tilsvarende kort for ansatte på offentlige arbejdspladser er udeladt, da stort set alle angiver, at deres arbejdsplads lever op til lov om røgfrit miljø.

arbejdsplads. Det er nu faldet til 10 procent. Så rygeloven har haft en stor effekt i den private sektor, også for kortuddannede.

5 procent flere har skoddet smøgen

Undersøgelsen dokumenterer også, at mange midtjyder helt har droppet smøgerne – altså også på hjemmefronten.

Med et fald på 5 procent rygere fra 2006 til 2010, er andelen af rygere i regionen nu nede på 22 procent.

– Vi kan ikke sige præcist, hvor mange der er holdt op med at ryge på grund af den nye rygelov. Men den har sikkert skubbet på udviklingen. Rygeloven er jo et eksempel på det, vi kalder strukturel forebyggelse, hvor man tager nogle politiske beslutninger om, hvad retning man vil bevæge sig i og skaber nogle regler og fysiske rammer, der fremmer bestemte mål på forebyggelsesområdet, siger Finn Breinholt og fortæller, at arbejdspladsen er et rigtig godt sted at lave forebyggelse:

– Arbejdspladsen har den styrke, at man kan gøre nogle ting i fællesskab og dermed flytte kulturen. Halvdelen af rygerne vil jo rigtig gerne holde op, og her kan det være en stor hjælp til at holde fast, hvis man tager beslutningen

om rygestop sammen med en gruppe kolleger.

Ledige falder af sundhedsbølgen

Ser man på udviklingen for personer, der ikke er i arbejde, har kun 1 procent skoddet smøgen siden 2006, mens det samme gælder for 5 procent af dem, der er i arbejde. Finn Breinholt forklarer det således:

– Folk, der ikke er i arbejde, berøres jo ikke af de restriktive rygeregler og heller ikke så meget af den almindelige tendens til, at færre ryger. Arbejdspladsen er i høj grad et sted, hvor nye tendenser spredes, så det er forståeligt, at ledige også i den her sammenhæng bliver hægtet lidt af. Det skal man være opmærksom på i forebyggelsesarbejdet, at der er folk uden for arbejdsmarkedet, der ikke på samme måde er fanget ind af »sundhedsbølgen«.

Han anbefaler generelt at fortsætte den tobaksforebyggende indsats:

– Det er vigtigt, at der hele tiden tages nye initiativer på det her område, for vi ved jo, at rygning er den største risikofaktor i forhold til sygdom og dødelighed, som vi kan gøre noget ved. Så selvom vi er nået et langt stykke af vejen, er det stadig vigtigt, at kommuner og arbejdspladser ikke mister fokus, hvis vi skal holde fast i den positive udvikling. ■

RØG I MIDTJYLLAND

166.000 midtjyder i alderen 25-79 år ryger dagligt, svarende til 22 procent.

Antallet af midtjyder, der ryger dagligt, er faldet med 41.000 personer. Det svarer til et fald på 5 procent.

5000 midtjyder arbejder i 2010 på offentlige arbejdspladser, der ikke lever op til loven om røgfrit miljø.

34.400 midtjyder arbejder i 2010 på private arbejdspladser, der ikke lever op til loven om røgfrit miljø.

RYGELOVEN

Loven om røgfri miljøer trådte i kraft den 15. august 2007. Den har til formål at forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning.

Ifølge loven må man ikke ryge indendørs på en arbejdsplads. Arbejdspladsen kan dog beslutte, at man må ryge i rum, hvor der kun arbejder en enkelt person eller i særligt indrettede rygerum.

Arbejdsgiveren har pligt til at sikre, at de ansatte overholder loven. Alle arbejdspladser skal have en skriftlig rygepolitik

Læs mere om lov om røgfrit miljø på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk

Sandheder om sundhed på vej

Tekst: Anna Glavind
Tegninger: Hans Henrik Ruus

Resultaterne af befolkningsundersøgelsen »Hvordan har du det?« er på vej

Fredag den 28. januar 2011 præsenteres nye sundhedsprofiler for region og kommuner på en konference i Randers.

Sundhedsprofilerne er baseret på befolkningsundersøgelsen »Hvordan har du det«, som blev gennemført i februar 2010.

- Det handler i første omgang om resultater for de voksne i alderen 25 - 79 år. Til efteråret er vi så klar med den sundhedsprofil på regionens unge fra 16-24 år, som er efterspurgt af især kommunerne, fortæller sundhedskonsulenterne Pia Vedel Ankersen og Stine Poulsen, som er hovedansvarlige for ungdomsgruppen af »Hvordan har du det?«

I alt 30.000 borgere fra Region Midtjylland har svaret på spørgsmål om deres sundhed, sygelighed og trivsel. ■

Læs mere på www.hvordanhardudet.rm.dk

Så behagelig, at du glemmer,
du har den på...

KiruSense

Ren komfort - uden kompromis

Vores hightech KiruSense operationskitler er åndbare og giver samtidig maksimal komfort og hygiejne. Velkommen til en ny hverdag, hvor du ikke længere mærker dit arbejdstøj!

KiruSense operationskitler lever op til EN 13795 og håndteres ved validerede processer, der er godkendt til fremstilling af medicinsk udstyr, jf. ISO 13485. Som de eneste i Danmark leverer vi CE-mærkede operationskitler til flergangsbrug.

Ring til din konsulent på 41 91 87 05 for mere information eller for afprøvning af KiruSense operationskitler.

DE FORENEDE DAMPVASKERIER AS

www.dfd.dk

MidtLab spænder for de ansatte

**MidtLab, Region
Midtjyllands
Innovationsenhed,
møder kunderne med
modspil, ja, ligefrem
benspænd, når de beder
om hjælp til at få øje
på nye muligheder.**

Tekst: Dorte Hangst
Foto: Tonny Foghmar

Vi kan ikke komme videre med det her. Hvad gør vi?
Sådan lyder det ofte, når konsulenterne i MidtLab tager imod en henvendelse, og det er her, benspændene kommer ind:
– Prøv at forestille jer et hospital uden mad, lød for eksempel udfordringen, da kost- og ernæ-

ringsrådet på Århus Universitets-hospital, Skejby bad om hjælp til at få patienter, der på grund af deres sygdom ikke får nok at spise, til at spise mere.

– Et hospital uden mad - jamen så går det hele jo i stå, tænkte klinisk diætist Jette Thomsen.

– Jeg blev provokeret, men det betød også, at alle argumenterne for at gøre noget, alt det, jeg gerne vil, dukkede frem, fortæller hun.

For hende og de øvrige deltagere i projektet satte benspændet gang i en række ideer, som nu er ved at blive prøvet af.

Det er ok at lave fejl

Fra første møde til de første initiativer blev sat i gang, gik der ikke lang tid – mindre end 14 dage. Det er netop et af de centrale principper i arbejdet med innovation,

fortæller Henrik Bendix, der står i spidsen for MidtLab:

– Innovation er ikke ensbetydende med alenlange processer, hvor man bare er kreativ på det teoretiske plan. Det handler om at komme i gang med små eksperimenter, så man hurtigt bliver sporet ind på de virksomme løsninger. Det giver en lethed, som åbner for flere ideer, men det kræver også, at man accepterer, at ikke alt dur, og at der ok at lave fejl. Arbejdet med innovation kalder også på en anden slags lethed, for der skal være råderum samtidig med, at der stilles hårde krav om systematik og prioritering.

De dumme spørgsmål gav resultater

For ernæringsrådet på sygehuset i Skejby betyder den lette indgang

HVAD ER INNOVATION EGENTLIG?

- Ideer omsat til bedre praksis
- Ny viden eller kendt viden brugt på en ny måde eller i en ny sammenhæng
- Teknologi og forskningsresultater, men også ledelse eller organisering
- Skaber merværdi for en målgruppe
- Resultaterne af innovationsarbejde kendes ikke på forhånd

De tre benspændere fra MidtLab er fra venstre: lægesekretær Lasse Skjalm, jordemoder Jette Ranum – i dagens anledning i grønt og med hørererør – og IT-projektleder Irving Bengtson. De tre er indstationeret i MidtLab i 2 år.

til arbejdet med innovation, at der lige nu er sat gang i en række eksperimenter rundt omkring på sygehuset.

Jette Thomsen fortæller:

– Et sted hænger man indbydende billeder af tilbuddet om ekstramåltider op på stuerne. Et andet sted laver man en kontrakt med patienterne om mad, og et helt tredje sted arbejder man videre med en ide om »mad på recept«.

Om innovationsprocessen med MidtLab som benspænder og djævelens advokat, siger Jette Thomsen:

– Det har været rigtig godt, at der kommer en udefra, som stiller de »dumme« spørgsmål, som patienterne måske også kunne have stillet, men som de ikke stiller på grund af manglende overskud. Det har flyttet perspektivet fra, at vi

»gør noget ved patienterne« til i meget højere grad at dreje sig om et samarbejde med patienterne. Det har også sat fokus på de kompetencer, vi allerede har, for en del af ideerne er nogle, som folk selv har gået og puslet med. Men fordi

der ikke har været tid, og fordi der ellers altid er krav om, at man videnskabeligt kan bevise, at tingene virker, så er de ikke kommet frem i lyset. ■

EKSEMPLER PÅ PROJEKTER, HVOR MIDTLAB LEVERER BENSPÆND OG INPUT TIL INNOVATION

- Alternativ til forsyningsby, Det Ny Universitetshospital, Skejby
- Udvikling af fremtidens hospitalsseng, Regionshospitalet Randers
- Etablering af Psykiatriens Hus, Silkeborg
- Danmarks bedste læringshospital, Hospitalsenheden Vest
- Bedre og billigere håndtering af dyre sociale tilbud, Århus Kommune og Psykiatri og Social, Region Midtjylland

MidtLab samarbejder også med en række andre regionale enheder, kommuner, uddannelsesinstitutioner og andre danske regioner. Læs mere her: www.midtlab.dk

**Region Midtjylland
køber årligt varer og
tjenesteydelser for
7.000.000.000 kroner
– Indkøb og Logistik
styrer indkøbsvognen.**

Tekst: Anne Domino

På powershopping med Region Midtjylland

Tungeholdere, opkastposer, pace-makere og dørmåtter. Maling, knæimplantater, varmetæpper og scannere.

Indkøbslisten er lang, når Region Midtjylland går på indkøb.

Hvert år køber regionen varer og tjenesteydelser for 7 milliarder kroner.

Og afdelingen med det mundrette navn »Indkøb og Logistik« sørger for, at det ikke bliver til endnu flere milliarder. For eksempel ved at gennemføre udbud og indgå storkøbsaftaler, som udløser rabat.

Men for at blive leverandør til Region Midtjylland er det ikke nok at være billigst.

Regionsrådet har vedtaget en fælles indkøbspolitik, som gælder alle arbejdspladser og alle personer i Region Midtjylland. Politikken vægter - foruden pris og kvalitet - også etiske og miljømæssige hensyn. Region Midtjylland ønsker for eksempel ikke at købe varer, der er fremstillet under miljømæssigt uforvarselige vilkår. Eller varer, der er fremstillet ved hjælp af børnearbejde.

Handsker på prøve

Indkøb og Logistik gør meget ud af at involvere de medarbejdere, der skal bruge produkterne, inden der bliver lavet aftaler med en leverandør.

- Vi har for eksempel netop haft en gruppe operationssygeplejersker involveret i et udbud på undersøgelses- og operationshandsker. Der var handsker over det hele, for de prøvede 43 forskellige slags. Operationssygeplejerskernes vurdering havde afgørende betydning, da den endelige

beslutning om leverandør blev truffet, fortæller indkøbs- og logistikchef Esben Madsen.

Udsalgsfeber

At indkøb er en stressende affære er indlysende for de fleste kvinder. Adrenalinet suser særligt hurtigt rundt i årenerne, når der bliver sat gule udsalgsskilte op i butikkerne.

I Indkøb og Logistik løber medarbejderne en gang imellem ind i udsalgslignende situationer, og så gælder det bare om at slå til.

- På et tidspunkt fandt en el-leverandør i Vestjylland på, at han ville lave et rigtig godt tilbud på el i en tidsbegrænset periode. Den medarbejder, som normalt sidder med indkøbsaftalerne om el, var på ferie, men han blev alligevel ringet op og »vækket på stranden« og fik aftalen hevet hjem, fortæller Esben Madsen og tilføjer, at den slags hurtige handler kun sker i meget få tilfælde og kun inden for meget få produkter på særlige markeder. Det er nemlig EU-udbudsregler, der gælder, når der bliver købt ind i så store mængder som i Region Midtjylland.

Urimelige priser

I efteråret var der i medierne stort fokus på, at offentlige institutioner betaler overpriser for nogle varer på grund af de tvungne indkøbsaftaler.

Forbrugermagasinet »Kontant« afslørede for eksempel, at en institution i Københavns Kommune havde betalt 94 kroner for en vandmelon.

Esben Madsen erkender, at nogle varer kan virke uforholdsmæssigt dyre, når man løber Region Midtjyl-

lands indkøbskatalog igennem. Men det er der en god forklaring på.

- Hvis man for eksempel ser på computerudstyr, så kan man formentlig finde udstyret til en lavere pris på tilbud i Fona. Men der er altså også forskel på, hvad man får. I vores aftale er der for eksempel support inkluderet i prisen, så man kan få hjælp, hvis udstyret ikke virker. Varen bliver desuden leveret direkte til den medarbejder, der skal bruge den. Dette skal sammenholdes med, hvad det ville koste, hvis hver enkelt medarbejder selv skulle indhente priser, tage på indkøb, få det købte udstyr installeret og eventuelt sendt til service og reparation. Det ville blive til rigtig mange mandetimer, forklarer Esben Madsen.

Ingen tomme hylder

En indkøbsaftale kan også have andre fordele som lagerstyring indbygget i sig. Hvis det for eksempel drejer sig om sutur - sytråd til at sy et operationssår sammen med - så sørger leverandøren for, at en vis mængde når frem til hospitalet. Men leverandøren holder også øje med, hvornår hospitalet er ved at løbe tør for netop den slags sutur og sender derefter en ny portion af sted.

- Der sparer hospitalerne for de ressourcer, som det kræver at holde øje med, om der er tomme hylder på hospitalet, forklarer Esben Madsen.

Og så er det jo svært ikke at drømme om, at et lignende system kunne indføres i ens eget hjem. Tænk, hvis man kunne slippe for dagligt at skulle tage stilling til, om der nu igen mangler toiletpapir og mælk...■

Birgit Dahlgaard Lauritsen har sin egen »slagterbutik« på Regionshospitalet Holstebro. Hun glæder sig over sine mange forskellige opgaver. Hun kommer nemlig hele vejen rundt om sit fag som ene slagter på sygehuset.

Selvgjort

På Regionshospitalet Holstebro bliver maden lavet fra bunden, så derfor er der både bagere og slagtere på lønningslisten.

Tekst: Anne Domino
Foto: Jens Bach

Vi ved, at der er læger og sygeplejersker på et hospital. Men bagere og slagtere?

Det kræver en forklaring, og den kan man få på Regionshospitalet Holstebro.

Her har Birgit Dahlgaard Lauritsen netop stukket kniven i et okseinderlår, som skal bindes op til roastbeef. I vasken står en »ladt« rullepølsepresse og køler af.

Roastbeefen og rullepølsen skal serveres som pålæg for patienter og personale på hospitalet, fortæller Birgit Dahlgaard Lauritsen, mens hun skærer resterne af okseinderlåret ud i mindre bidder. De mindre bidder kan nemlig bruges til gullasch en anden dag.

Birgit Dahlgaard Lauritsen er slagter og sørger for, at der kommer hjemmelavet pålæg på bordet

både hos patienter og personale på regionshospitalet.

Selvgjort er nemlig ikke alene velgjort. Det er også billigere, siger cheføkonomaen på hospitalet, Birgit Drost:

– Vores slagter er rigtig dygtig til at udnytte kødet, så vi sparer penge på indkøb. Samtidig får vi pålæg og kødvarer i en superkvalitet. Vi kunne da sagtens købe in-

Der er to bagere ansat på Regionshospitalet Holstebro. De bager alt fra det daglige franskbrød til julesmåkager. Rugbrød begiver bagerne sig dog ikke ud i. Det kan nemlig ikke betale sig.

er velgjort

dustrifremstillede frikadeller, men jeg synes nu, at de hjemmelavede smager bedst, siger hun.

Regnestykker i ringbind

Regionshospitalet Holstebro har haft en slagter på lønningslisten siden 1973.

Cheføkonoma Birgit Drost laver løbende beregninger på, om det nu også kan betale sig at have en

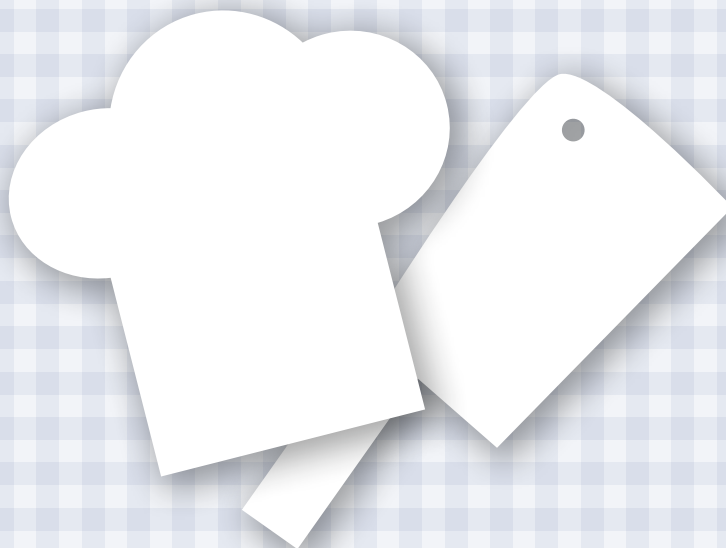
fuldtidsansat slagter i forhold til at købe industrifremstillet pålæg og kødudskæringer andre steder fra.

Beregningerne er samlet i et ringbind, som Birgit Drost hellere end gerne viser frem.

– Jeg bliver jo ofte spurgt, om det kan betale sig, så derfor har jeg lavet denne her mappe med beregninger, forklarer hun og slår hurtigt op under »rullepølse«.

– Vi sparer omkring 13 kroner per kilo ved at lave den selv. Og så er lønudgiften til slagteren regnet ind. Og vi bruger vel 30 kilo rullepølse om måneden her i Holstebro, så det er 360 kilo om året gange 13 kroner per kilo, vi sparer, regner hun lynhurtigt ud.

Ringbindet indeholder også beregninger på, hvad det koster at servere hjemmebagte rundstykker

frem for at købe færdige eller halvfærdige produkter.

Birgit Drost har nemlig også to bagere ansat i køkkenet. Sådan har det været på sygehuset i Holstebro siden 1969, og de to bagere har nu deres helt eget bageri med professionelle maskiner.

Tonsvis af brød

Hver måned forvandler bagerne to tons mel til tre tons franskbrød, småkager, boller, kager og rundstykker for nu at komme tilbage til Birgit Drosts ringbind.

– Det koster os under 50 øre at fremstille et rundstykke. Og et bake-off – altså de her frosne, som man selv skal bage – de koster 1 krone og 63 øre, læser Birgit Drost op, inden hun afbryder sig selv.

– Nej, det må du ikke skrive, for så kan personalet ikke forstå, hvorfor de skal betale 5 kroner for et rundstykke, siger hun.

– Men det koster jo altså også noget at drive salg, forklarer hun.

Kartoffelkapitulation

Filosofien om så vidt muligt at holde industriprodukter og forarbejdede varer ude af hospitalskøk-

kenet i Holstebro gennemsyrrer alt fra brød over kød til grøntsager.

Gulerødderne bliver skrællet i hånden, og Birgit Drost har – naturligvis – lavet beregninger på, hvor lang tid det tager, og om det kan betale sig. Man KAN jo købe gulerødder, der både er skrællet og skåret ud i mundrette bidder, men indtil videre er de hjemmeskrællede mest rentable.

– Hvis nogen i køkkenet alligevel står og venter på, at noget andet skal blive færdigt, så kan de altid gå ud og skrælle gulerødder i et par minutter, forklarer cheføkonomaen.

På et punkt har Birgit Drost dog været nødt til at give fortabt. Det kan ikke betale sig at skrælle og koge kartofler selv.

– Nej, lige dér har jeg været nødt til at kapitulere. Desværre, men jeg vil altså ikke gøre mig selv mere hellig, end jeg er. Og når det ikke betaler sig økonomisk, så må man vælge, og der har jeg så valgt, at jeg hellere vil servere hjemmelavede frikadeller end »hjemmeskrællede« kartofler, siger hun.

Kartoflerne er dog en absolut undtagelse, så leverandører, der vil sælge forarbejdede produkter

til Birgit Drosts køkken, får deres sag for.

– Når de kommer der med deres kataloger og slår op under panerede fiskefileter, så beder jeg dem om at klappe kataloget i igen. Her panerer vi selv vores fisk, siger hun bestemt.

Faglig stolthed

De mange hjemmelavede produkter stiller store krav til køkkenets personale. Til gengæld er Birgit Drost overbevist om, at der med kravene følger en stor faglig stolthed.

– Sådan er det med mennesker, der arbejder med mad. De har ikke lyst til at stå med forarbejdede ting. Der ligger stor stolthed i at lave mad fra bunden, og det bliver også mere spændende at arbejde her, mener Birgit Drost, der selv går forrest og lægger en stor portion faglig stolthed i sit arbejde.

– Som køkken er vi med til at pleje hospitalets image. Der bliver snakket rigtig meget om mad – særligt på et hospital. Og jeg vil da helst have, at det er en plade om, at »på Holstebro Sygehus, der spiser man godt«, der bliver sat på, når folk snakker, siger hun. ■

50 liter blod for en pelikan

Ole Filip Hansen har leveret blod 100 gange og er derfor blevet begavet med bloddonorforeningens hædersbevis – en pelikan.

Det siges, at hun-pelikaner plukker deres bryst til blods, når føden er knap for at give deres unger næring.

Hun-pelikanen giver lidt af sig selv, for at sikre ungerne overlevelse.

Sådan er det også med bloddonorer. De giver lidt af sig selv for at sikre andre menneskers liv.

Derfor er en af bloddonorforeningens fineste hædersbevisninger en pelikan.

Den gives til bloddonorer, der runder 100 tapninger. Og for nylig var det Ole Filip Hansen, IT-stabschef i Region Midtjylland, der blev begavet med den bevingede stentøjsfigur fra Royal Copenhagen.

Ole Filip Hansen har været bloddonor siden 1969, hvor han som soldat i Næstved første gang stiftede bekendtskab med nålene og poserne til blod.

– Dengang var det kutyme, at soldater donerede blod, så man blev helt automatisk en del af bloddonorkorpset. Det var egentlig ikke noget, man blev spurgt om, men man kunne selvfølgelig nægte, fortæller Ole Filip Hansen.

Han fandt imidlertid ikke nogen grund til at nægte, og han er blevet hængende i donorkorpset lige siden. Kun afbrudt af nogle pauser, når han på grund af sit arbejde har været udstationeret i udlandet.

Er du gravid?

Tre-fire gange om året har Ole Filip Hansen lagt arm til bioanalytikerne i blodbankens nålestik.

Selve tapningen tager omkring 10 minutter, men besøget i blod-

banken sniger sig alligevel op på omkring en halv time per gang, fordi der dels skal udfyldes et spørgeskema om donorens almene sundhed, ligesom der skal hviles efter tapningen.

– Spørgeskemaet morer jeg mig altid over, fortæller Ole Filip Hansen.

– Man bliver spurgt, om man har haft risikoadfærd og været på rejser i lande, hvor der er smitsomme sygdomme, men derudover skal man svare på, om man er gravid! Jeg elsker at svare på det spørgsmål, og jeg sætter selvfølgelig altid kryds i nej. Men det er da lidt pudsigt, at man som mand skal svare på det, mener Ole Filip Hansen.

Aldersgrænse

»Karrieren« som bloddonor nærmer sig sin afslutning for Ole Filip Hansens vedkommende.

Donorer må højst være 65 år, så med sine 61 somre nærmer Ole Filip Hansen sig aldersgrænsen.

– Min tid er ved at løbe ud, men jeg kan da nå op på omkring 116 tapninger. Det bliver til over 50 liter blod, for de tapper 450 milliliter hver gang.

De 50 liter blod, som Ole Filip Hansen når at aflevere i blodbanken, inden han falder for aldersgrænsen, er i øvrigt af typen A Rhesus-positiv - den mest »brugte« type blandt danskerne. ■

Tekst: Anne Domino

Foto: Lisbeth

Hasager Justesen

- Men du er jo også offentligt ansat..., lyder det fra familie og venner. Underforstået: Du laver ingenting, du drikker kaffe hele dagen og du er hamrende ineffektiv. I denne udgave af Magasinet MIDT tester vi nogle af fordommene om at være offentligt ansat. Vi undersøger, hvor myterne stammer fra og om der er hold i dem. Og så har vi talt med nogen, der slår med nakken og ryster det negative stempel af sig.

Tekst: Anne Domino
Foto: Tonny Foghmar

Fra hvide riddere til røde numsetørrere

Synet på offentligt ansatte har ændret sig over tid, og meget tyder på, at der igen er en ændring på vej.

Egoistiske skrankepaver, der hytter deres eget skind eller altopofrende helte, der vil gøre noget godt for andre?

Synet på offentligt ansatte har ændret sig over tid, fortæller Lotte Bøgh Andersen, som er lektor på Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet samt på Anvendt Kommunalforskning (AKF).

Lotte Bøgh Andersen har forsket i arbejdsliv og arbejdsmarkedet – herunder den offentlige sektor.

– I 60'erne blev offentligt ansatte opfattet som altruister – altså mennesker, der var drevet af at gøre noget godt for andre og/eller for samfundet. Offentligt ansatte var en slags »hvide riddere«. Man kan blandt andet se det i den måde, offentligt ansatte blev omtalt i aviserne, fortæller Lotte Bøgh Andersen.

Opfattelsen ændrede sig imidlertid op gennem 70'erne og 80'erne.

– Man begynder at opfatte offentligt ansatte som egennyttmaksimerende individer – altså som mennesker, der hytter deres eget skind og kun arbejder, fordi de bliver belønnet for det eller straffet, hvis de ikke gør det, forklarer Lotte Bøgh Andersen.

Røde numsetørrere

Ifølge Lotte Bøgh Andersen er det blandt andet en række viden-

skabelige afhandlinger, der skubber til samfundsdebatten og udløser det ændrede og mere negative syn på offentligt ansatte i 70'erne.

Politikere som Margaret Thatcher og vores egen Mogens Glistrup hjælper også til.

Glistrup omtaler for eksempel offentligt ansatte som røde numsetørrere, skrankepaver, kontorkulier og papirnussere, mens Thatcher skærer voldsomt ned i den offentlige sektor.

– Synet på offentligt ansattes motivation for at arbejde ændrede sig, så man ikke længere så dem som arbejdende for samfundets skyld, men for pengene og for deres egen skyld, forklarer Lotte Bøgh Andersen.

Engle og djævl

Her i 2010 er der igen en ændring på vej. Lotte Bøgh Andersen vurderer, at der allerede inden for fem-ti år sker et skifte.

– Der er et mere nuanceret syn på offentligt ansatte på vej, og det er ikke helt ufortjent. De fleste offentligt ansatte er hverken rene djævl eller rene engle. En undersøgelse blandt 3000 lønmodtagere om offentligt ansattes motivation for at arbejde viser således, at eksempelvis skolelærere og sundhedsprofessionelle gerne vil gøre en forskel for samfundets skyld,

men at pengene også betyder noget.

Debatten er nødvendig

Sikkert er det i hvert fald, at debatten om offentligt ansatte og den offentlige sektor aldrig forstummer.

Og det ville også være forkert, mener Lotte Bøgh Andersen.

– Vi SKAL have en holdning til den offentlige sektor og dens ansatte, for den er jo vores alle sammens. Vi betaler også alle til det offentlige, og det er ikke frivilligt, om man vil betale. Derfor er det helt naturligt – og nødvendigt – at vi diskuterer det, siger Lotte Bøgh Andersen. ■

Foto: Aarhus Universitet

Vi må godt være stolte!

**Peder Bang, udviklingskonsulent i Regional Udvikling, 47 år.
Har været offentligt ansat i stat, amter, regioner og kommuner i 18 år.**

Møder du fordomme om at være offentligt ansat?

Faktisk ikke så meget mere. Men det skyldes måske, at jeg har været så længe i »systemet«, at folk ikke længere gider kommentere det. Tidligere har jeg mødt kommentarer om, at man som offentligt ansat kun arbejder det halve af, hvad man gør i det private. Og den der med, at man som offentligt ansat er gået ind til »den evige hvile«. Men det er ikke markant længere. Det er svært at vurdere, om det har noget med min omgangskreds og min alder at gøre, eller om der simpelthen er sket et skifte i opfattelsen af offentligt ansatte. Al den snak om stress og om sygeplejersker, der har travlt, har måske fået folk til at indse, at vi måske alligevel laver lidt i det offentlige. I øvrigt så bliver jeg, på grund af mit job, inviteret til en del møder i den private sektor – for eksempel hos konsulentbureauer og ingeniørfirmaer. Når jeg ser, hvor meget spildtid jeg bliver udsat for i den forbindelse – og hvor meget spildtid jeg ellers kan observere, når jeg er på besøg – så skal vi altså ikke have dårlig samvittighed i det offentlige!

Er der fordele ved at være offentligt ansat?

Vi har et rigtig godt system med tillidsmænd og sikkerhedsrepræsentanter. Det betyder, at mange ting løses ad den vej, frem for at det er den enkelte medarbejder, der skal løse problemet. Vi har faktisk et system, der sikrer, at den enkelte kan forblive anonym eller i hvert fald i en rolle, hvor man fortsat kan løse sin opgave, selv om man peger på noget, som er u hensigtsmæssigt. Jeg er stolt af at være ansat i det offentlige. Stolt af at være med til at løfte den samlede byrde, så det bliver bedre at være borger i Region Midtjylland eller i Danmark i det hele taget. Man behøver ikke være stolt af alt, hvad der foregår i det offentlige, men man kan godt tillade sig at være stolt over at være med til at sikre, at vi har et ordentligt niveau i Danmark. Det må vi altså godt knejse med nakken over!

Er der ulemper ved at være offentligt ansat?

Det er svært at belønne rigtig dygtige medarbejdere. De er låst inde i et system, hvor vi godt nok har Ny Løn, men det bliver ikke til noget, der virkelig rykker. I den private sektor har man større mulighed for at sige ja til ulighed. Det er også tilladt at være åben om, at folk ikke er lige effektive hele livet igennem og belønne derefter. ■

Der er højt til loftet

**Tina Guldhammer Vestergaard, kompetencekonsulent i IT, 32 år.
Har været offentligt ansat i stat, amter, regioner og kommuner i 8 år.**

Møder du fordomme om at være offentligt ansat?

Jeg synes, det er blevet mindre gennem de seneste år. Der er kommet mere respekt om det, vi laver. Samtidig har der i medierne været stort fokus på besparelser i det offentlige, så folk ved godt, at vi har travlt og arbejder hårdt. Hvis jeg møder fordomme om det modsatte, så forsøger jeg at argumentere imod. Myter om offentligt ansatte opstår på baggrund af manglende viden om organisationen, og folk har fordomme, fordi de ikke selv har prøvet at være ansat i det offentlige. Jeg har selv været ansat i det private i to år, og når det handler om aktivitetsniveau og tempo, så er det altså fuldstændig det samme som her.

Hvilke fordele er der ved at være offentligt ansat?

Jeg synes, det er højt til loftet. Man får råderum til at udføre sin opgave og et stort ansvar. Selvfølgelig betinget af, at man som person er i stand til at tage et stort ansvar. Man bliver mødt med anerkendelse, og man får lov til at vise sit værd. På den måde oplever jeg stor faglig udvikling i min jobfunktion. Det er i øvrigt vigtigt for mig, at udvikling ikke »kun« skabes gennem kurser og uddannelse, men også ved faglig udvikling i jobbet, så det opleves i dagligdagen. Hertil kommer, at Region Midtjylland er en meget stor organisation med mange fagområder, man kan bevæge sig ind på. Der er gode muligheder for kurser og uddannelse, selvfølgelig set i sammenhæng med jobfunktionen og afdelingens mål. Jeg er for eksempel i gang med at tage en HD i organisation. Uddannelsen er strategisk rigtig for organisationen, og ikke mindst for mig. Jeg har altid ønsket mig en HD i organisation og mærker nu for alvor »sveden på panden«. Det giver energi og motivation, da det lærte kan anvendes i mit job.

Hvilke ulemper er der ved at være offentligt ansat?

Jeg ser faktisk ikke de store ulemper. Og hvis jeg gjorde, så ville jeg jo ikke være her. Jeg fokuserer på de ting, der gør, at jeg trives i mit job. Og det gør muligheden for udvikling, fleksibilitet og godt arbejdsmiljø. For mig er det vigtigere end en høj løn. I øv-

rigt er det en myte, at offentligt ansatte er så dårligt lønnede. Løn er jo også pension, feriegodtgørelse, omsorgsdage, og fleksibilitet. Lønnen skal desuden ses i den kontekst, at vi er ansat i en offentlig organisation. Vi skal derfor ikke være højere lønnede end ansatte i den private sektor. Det ville være misbrug eller overforbrug af skatteborgerens penge. Lønæssigt skal vi følge markedssituationen, men jeg tror aldrig, at vi bliver konkurrencedygtige med hensyn til løn i forhold til den private sektor. Men det skal nu heller ikke være et mål for en offentlig virksomhed.

Skal jeg lede efter ulemper, eller rettere sagt udfordringer, så må det være i forhold til beslutningsvejene, som kan være meget lange. Men da vi er del af en stor organisation med et omfattende LMU-system, som sikrer medarbejderindflydelse, ja, så siger det sig selv, at en beslutningsproces kan tage længere tid. Heldigvis er det ikke i alle sager, at der er lange beslutningsveje! ■

Frihed under ansvar

Mie Dahl Jakobsen, direktionssekretær, 34 år. Har været offentligt ansat i Region Midtjylland i et år.

Møder du fordomme om at være offentligt ansat?

Ja, alle de gængse om, at offentligt ansatte ikke laver noget, men bare sidder og drikker kaffe. At man er sløv og arbejder meget langsomt. Det sidste hænger nok sammen med, at man i offentligheden godt er klar over, at nogle offentlige processer er meget langsomme. Men sådan vil det jo være, når det ikke er ens »egne« – eller for eksempel en privat virksomheds – penge, man sidder og rutter med. Desuden har de beslutninger, der skal tages, ofte konsekvenser for rigtig mange mennesker, og kan derfor ikke tages let på. Vi skal igennem flere processer, når vi beslutter noget, fordi der er flere, der skal spørges, og flere, der skal godkendes. Men det betyder jo ikke, at den enkelte medarbejder arbejder langsomt. Man kan jo godt have gang i flere opgaver på samme tid. Jeg sidder ikke bare og venter på, at den første opgave bliver afsluttet, inden jeg går i gang med den næste. Og derfor har jeg lige så travlt her, som jeg havde i mit tidligere job i en privat virksomhed. Det er bare på en anden måde.

Hvilke fordele er der ved at være offentligt ansat?

Jeg har længe ønsket at blive direktionssekretær, så stillingen her var en mulighed for at få den karriere, jeg ønskede. Ud over det, så synes jeg, at vi har et godt arbejdsmiljø i regionen. Man bliver

respekteret for sit arbejde, og folk kommer ikke bare og smider noget i en bunke på ens bord. Folk spørger pænt og respekterer andre menneskers tid. Vi har en slags frihed under ansvar, hvor man selv står for at få sine arbejdstimer til at hænge sammen med det private. Vi har mulighed for hjemmearbejdsdage, og det er helt legalt at tage en hjemmearbejdsdag. Der er tiltro til, at det kan man sagtens selv styre. Hjemmearbejdsdage er en stor fordel for mig, som har to små børn. Men de er også gode, hvis man har brug for fred og ro til at løse en vanskelig opgave, der kræver lidt ekstra koncentration.

Hvilke ulemper er der ved at være offentligt ansat?

Det er nok de langsomme sags-gange. Det skal man i hvert fald lige vænne sig til. At alting skal godkendes og godkendes og godkendes igen. Det er nødvendigt, men det kræver, at man tænker og tilrettelægger sit arbejde på en anden måde. ■

Det er en myte, at offentligt ansatte er dovne og ineffektive. Men det betyder ikke, at effektiviteten ikke kan skrues yderligere i vejret, mener lederen af i MidtLab, Region Midtjyllands innovationsenhed.

Foto: MidtLab

Sæt farten op uden at sætte i løb

Kan man virkelig arbejde bedre og mere effektivt uden at sætte farten op?

Ja, mener Henrik Bendix, der er leder af MidtLab, Region Midtjyllands katalysator for innovation.

Men det kræver, at man gør op med vanetænkningen og skruer arbejdet sammen på en anden måde.

Det skal vi høre mere om, men allerførst skal vi lige have begravet en fordom.

– Jeg er ikke enig i, at offentligt ansatte i Danmark er ineffektive og dovne. Det er slet ikke det billede, jeg ser, når jeg besøger kommuner eller afdelinger i Region Midtjylland. Jeg møder derimod dedikerede, engagerede og hårdt arbejdende mennesker, som har dårlig samvittighed over de ting, de ikke når, eller de opgaver, de ikke synes, de har tid til at løse godt nok, siger Henrik Bendix, som underbygger sin vurdering med nogle facts:

– Sammenligner vi med andre lande, så har Danmark nogle af de mest effektive offentligt ansatte i verden. For eksempel viser internationale undersøgelser af, hvor meget vi får ud af hver enkelt krone, der bliver brugt på sundhed, at vi er kommet rigtig langt i Danmark. I USA bruger man for eksempel 16-17 procent af bruttonationalproduktet på sundhed. Men der er fortsat amerikanere,

der ikke har adgang til sundhedsvæsenet, fordi de ikke har råd. Til sammenligning bruger vi i Danmark »kun« 8-9 procent af bruttonationalproduktet på sundhed. Men vores folkesundhed er bedre end amerikanernes både med hensyn til for eksempel fedme og spædbørnsdødelighed, forklarer Henrik Bendix.

Brug hænderne rigtigt

Der er dog ingen grund til at hvile på en eventuel nyvunden stolthed over, at vi er mere effektive end amerikanerne, understreger Henrik Bendix og punkterer effektivt boblen af stolthed:

– I Singapore, som har en befolkning på størrelse med den danske, får borgerne dobbelt så meget sundhed for pengene målt i forhold til Danmark. Men betyder det så, at de ansatte i sundhedsvæsenet løber dobbelt så hurtigt? Nej, de har bare indrettet sig smartere, end vi har.

Og nu kommer vi så til opgøret med vanerne og kunsten at tilrettelægge arbejdet smartere. I øvrigt det, som er MidtLabs kerneydelse til virksomheder og institutioner, som er ved at gå i bro over øgede kvalitetskrav til færre hænder.

– Det handler om at gøre tingene bedre med de hænder, man har, lyder den enkle forklaring fra Henrik Bendix, som uddyber.

– Nogle gange går tiden og energien med ting, som ikke er efterspurgt.

Spørg borgerne

– Plejepersonalet hjælper patienterne i den bedste mening, men de leverer nogle gange en ydelse, som ikke er efterspurgt. Det gælder i øvrigt også inden for administrationen. Jeg møder jævnligt sundhedsfaglige kolleger, som selv stiller spørgsmålstejn ved, om deres »omsorg« altid er ønsket. For eksempel vil flere og flere patienter gerne passe sig selv under personalets vejledning – og ofte gerne derhjemme frem for på hospitalet. Vi skal passe på, at vi som sundhedsprofessionelle ikke går og gør os forestillinger om, hvad borgerne har brug for og kun diskuterer det med vores fagfæller. Måske skulle man hellere spørge borgerne om, hvad de har brug for, og forventer, mener Henrik Bendix.

Resultatet kan i nogle tilfælde blive, at man får luget nogle opgaver væk, som man ikke troede, man kunne luge væk. På den måde bliver der mere tid til noget andet.

Og sådan har man pludselig sat farten op uden at sætte i løb. ■

Børn og fulde folk er leveringsdygtige i sandheder serveret uden filter. Det er brugerne af netværkssiden Facebook også. Vi efterlyste fordomme om offentligt ansatte på Facebook, og tester, om myterne holder vand.

Lars Lauridsen Man skulle være bjørn om vinteren og lærer om sommeren.

Lea Laursen Pasgaard De går alle hjem fra arbejde før kl. 15. Og de er pissebange for at udnytte deres ytringsfrihed til at sige noget kritisk om de forhold, de arbejder under og deres chefer.

Offentligt ansatte tør ikke bruge deres ytringsfrihed

51 procent af de offentligt ansatte som for eksempel sygeplejersker, skolelærere, socialrådgivere, politifolk og ansatte i forsvaret bruger ikke deres ytringsfrihed til at udtale sig offentligt om forhold på deres arbejdsplads. De frygter, at udtalelserne kan medføre problemer som for eksempel advarsler, kammeratlige samtaler eller endda fyringer. Det viser en undersøgelse af ytringsfrihed blandt 2.500 offentligt ansatte, som FTF – hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte – har foretaget. Undersøgelsen viser også, at de ansatte i Danmarks fem regioner er en anelse mindre bange for at åbne munden. Her er det nemlig kun 46 procent, som er bekymrede for at ytre sig offentligt om deres arbejdsplads, mens 20 procent overhovedet ikke er bange. 34 procent ved ikke, hvad de skal mene. Spørgsmålet er så, hvor åbenmuntede ansatte i det private erhvervsliv er, når det kommer til at kritisere chefen eller arbejdspladsen, men det er ikke undersøgt. ■

Anne Kieffer-Olsen offentligt ansatte ligger under for en masse fordomme og myter om, hvordan de privat ansatte har det

Peter Vestergaard De er mindre begavede, dovne og svingagtige. Man kan ikke stole på dem. Og så ser de anderledes ud.

Rasmus Hadberg De fleste er kvinder. Uden ellers at koble det med Peters kommentarer. Men kommer det ikke også an på hvilken del af den offentlige sektor vi taler om?

Offentligt ansatte er dårligt begavede, dovne, svingagtige og ser anderledes ud

Fordommen – særligt de første tre udsagn – er vanskelig at undersøge. Men i Region Midtjylland sætter vi faktisk en ære i at se anderledes ud. Regionsrådet har vedtaget en mangfoldighedsindsats, som skal sikre, at personalesammensætningen i regionen afspejler mangfoldigheden i befolkningen. Begrebet mangfoldighed dækker over forskel i alder, etnisk baggrund, køn, seksuel orientering, handicap, helbred og race. Mangfoldighed omfatter også uddannelsesbaggrund, livssituation, erhvervs erfaring og geografisk tilhørsforhold. Så anderledes? Ja, måske, men mest af alt ser vi forskellige ud! ■

De fleste offentligt ansatte er kvinder

70 procent af alle offentligt ansatte i stat, regioner og kommuner er kvinder.

I Region Midtjylland er koncentrationen af kvinder endnu større. Her er 80 procent af de ansatte nemlig kvinder. Årsagen kan være, at de typiske omsorgsfag som for eksempel sygeplejerske eller social- og sundhedsassistent, der udgør nogle af de største personalegrupper i regionen, traditionelt tiltrækker kvinder. ■

Peter Vestergaard De er ikke kompetente.

Tobias Laursen de har flere sygedage end privat ansatte

Helle Lenschow Pedersen Jeg er skuffet over, at dit profil foto ikke er af dig, der sover lænet op af en spade:-=)

Offentligt ansatte går hjem før klokken 15

Et udtræk fra Region Midtjyllands lønsystem viser, at der i 2009 blev registreret 1.245.764 timers lønnet overarbejde og merarbejde. Det svarer til et personaleforbrug på 645 fuldtidsstillinger. Eller til, at der i 2009 var overarbejde på næsten 50 timer pr. fuldtidsansat medarbejder. Alle ansatte i Region Midtjylland kan derfor ikke – sådan populært sagt – gå hjem før klokken 15 hver dag. Lønssystemet viser kun de timer, der udløser løn. Arbejdstimer, der skal afspadseres, optræder derfor ikke. Langt størstedelen af medarbejderne i Region Midtjylland er i øvrigt ansat på døgnbemandede arbejdspladser. For eksempel inden for hospitalsvæsnen, i psykiatrien eller på sociale institutioner. Her slutter arbejdsdagen ikke klokken 15, men varer hele døgnet. Også på juleaften. ■

Offentligt ansatte er dårligt lønnede

Lønkommissionens rapport udkom i foråret 2010 med sine konklusioner på sammenligningerne af lønniveauerne i det private og det offentlige. Analysen fra lønkommissionen viser i korte træk, at lønnen for en række sammenlignelige faggrupper er omtrent den samme i den offentlige og private sektor. Det gælder særligt i forhold til ufaglærte og grupper med en erhvervsuddannelse, en kort videregående uddannelse og en mellemlang videregående uddannelse. Blandt grupper med en lang videregående uddannelse er tendensen, at lønnen er højere i den private sektor. En af årsagerne til de ensartede lønniveauer er den nuværende reguleringsordning, der sikrer en nogenlunde parallel lønudvikling mellem det private og det kommunale og regionale arbejdsmarked. Den seneste lønstatistik viser, at medarbejderne i Region Midtjylland gennemsnitligt tjener næsten 37.000 kr. om måneden inkl. pension. Tallet dækker over store forskelle, hvor eksempelvis overlæger i gennemsnit tjener ca. 90.000 kr. om måneden inkl. pension, så tjener rengøringsassistenter godt 25.000 kr. om måneden inkl. pension. ■

Offentligt ansatte har flere sygedage end ansatte i det private

Det gennemsnitlige antal sygedage pr. fuldtidsstilling i Region Midtjylland var i 2008 på 11,8 dage, mens antallet i den private sektor var 7,6 dage.

En stor del af forklaringen på forskellen er, at hverken arbejdsopgaverne eller andelen af mænd og kvinder ansat i Region Midtjylland ligner billedet i det private erhvervsliv. Kvinder har generelt flere sygedage end mænd. Det gælder både i den offentlige og den private sektor. Forskning viser, at kvinder har 50 % større risiko for at blive ramt af sygefravær end mænd. I Region Midtjylland havde kvinderne i 2008 i gennemsnit 12,5 sygedage, mens mændene havde 8,5. Da 4/5 af regionens ansatte er kvinder, indvirker det kraftigt på det samlede gennemsnit.

På samme måde er der stor forskel på, hvilke arbejdsopgaver der løses i Region Midtjylland og i den private sektor, ligesom personalesammensætningen er forskellig. Det har indflydelse på sygefraværets størrelse.

Eksempelvis havde akademikere i Region Midtjylland et gennemsnitligt sygefravær på 6,5 sygedage i 2008, mens ansatte på FOA-overenskomster gennemsnitligt havde 18,3 sygedage i samme periode. Således spiller både køn og faggruppe ind på det samlede sygefravær.

En tredje faktor er, at en region – altså en offentlig arbejdsplads – i højere grad forsøger at fastholde langtidssyge og medarbejdere med nedsat arbejdsevne på arbejdspladsen. En sidste faktor er forskellen på registreringspraksis i det offentlige og private. Danmarks Statistik har for eksempel en stærk formodning om, at fraværet for ansatte i den private sektor ser lavere ud på grund af forskelle i registreringspraksis. Nogle private virksomheder registrerer nemlig ikke sygefravær, hvis den ansatte får udbetalt sygedagpenge. ■

Tobias Laursen ved ik om det er en fordom (!), men hvis nu de off ansatte brugte mindre tid på at diskutere hvor ringe tid de har til opgaverne, så ville de have mere tid til at lave det de skal

Researchen til dette oplag er sket uden for almindelig arbejdstid. Redaktionen bruger ikke tid på Facebook i arbejdstiden. Personerne, der citeres fra Facebook her på siden, er specifikt blevet bedt om at komme med bud på myter og fordomme om offentligt ansatte. Citaterne er derfor ikke nødvendigvis et udtryk for de citeredes personlige holdning.

Den varme kartoffel

Region Midtjyllands folkevalgte forholder sig til et aktuelt emne

Numsetørrere og kontorkulier. Kolde hænder og varme hænder. Offentligt ansatte har mange (øge)navne. Hvordan ser politikerne i regionsrådet på offentligt ansatte? Vi har spurgt dem.

Tegning: Erik Bach Andersen

Hvad er din holdning til offentligt ansatte?

Henrik Fjeldgaard, Socialdemokraterne, Silkeborg

Der alt for mange ansatte i det offentlige, de er uproduktive og laver i det hele taget for lidt. De tror, at vi er til for dem, de er skrankepaver og bureaukrater, og de venter kun på deres gode pension. Ja, beskyldningerne er mange, og offentligt ansatte har gennem årtier måttet stå model til mangt og meget. Men det holder ikke mere. I disse nedskæringstider er det bestemt ikke let at være ansat inden for et område, hvor færre hænder skal løse de samme opgaver. Der findes brådne kar inden for alle arbejdsområder – også blandt offentligt ansatte – men jeg vil postulere, at størstedelen af de offentligt ansatte er dygtige, samvittighedsfulde og godt uddannede. Og at de er til for os og udfører såvel ydelser som service, som er nødvendigt for, at både vores demokrati og hele familien Danmark fungerer tilfredsstillende. Det skal vi værne om. ■

Leif Hornshøj, Fælleslisten, Holstebro

Samfundet ville ikke kunne fungere uden læger, sygeplejersker, lærere, politibetjente, social- og sundhedshjælpere samt det administrative hold, der skal få alt til at hænge sammen. Jeg, og det tror jeg alle regionsrådsmedlemmer gør, ringer ofte til regionskontoret med spørgsmål. Der er brug for både varme og kolde hænder, for hvad er læger og sygeplejersker uden sekretærer? Det er ikke retfærdigt med den nedladende omtale, offentligt ansatte undertiden udsættes for. Og så synes jeg egentlig ikke, at det er helt rimeligt, at offentligt ansatte ikke får julegaver, fordi det er skatteydernes penge, der skal betale det. Som privat ansat har jeg fået den maksimalt tilladte julegave, hvor halvdelen er betalt af arbejdsgiveren, mens den anden halvdel var betalt af skatteyderne – og dermed også af de offentligt ansatte. ■

Fatma Øktem, Venstre, Tilst

Offentligt ansattes arbejdsvilkår er ganske anderledes end de private. Offentligt ansatte ledes af en bestyrelse, for eksempel et regionsråd bestående af politikere, der som udgangspunkt er uenige om det meste. Offentligt ansatte må derfor tåle, at deres arbejdsplads bliver kritiseret – også af bestyrelsen – og at der kommer nye visioner og holdninger med kort varsel. De skal være omstillingsparate og alligevel kunne fokusere på lige netop deres kerneområde. Det forholder sig anderledes for medarbejdere i den private sektor. Her kan bestyrelsen også være uenig, men det kommer sjældent uden for de lukkede døre. Vi politikere lever af holdninger og visioner, som vi drømmer om at realisere. Jeg har stor respekt for de offentligt ansatte, deres faglighed og den viden, de leverer hver dag. De gør det nemmere for mig at levere det, jeg skal som politiker. Derfor giver jeg også dagligt hånden til offentligt ansatte – der findes nemlig ingen kolde hænder. ■

Anders Vistisen, Dansk Folkeparti, Århus

Medarbejderne i det offentlige er vores største og vigtigste ressource. Så kort kan man formulere svaret på det stillede spørgsmål. Inden for store dele af sundhedsområdet er det endda en stærkt begrænset ressource, som vi med al magt via en god og fokuseret personalepolitik skal kæmpe for at fastholde. Men i tider med stor fokus på budgetoverholdelse må man samtidig politisk tage ansvar for at strække de økonomiske rammer, vi har, til det yderste. Magasinet Penge har netop opgjort, at vi, hvis vi havde undladt at ansættelse flere administrative medarbejdere siden regionernes oprettelse, havde haft flere hundrede millioner ekstra at bruge til sundhedsydelser hvert år – det er da trods alt tankevækkende. ■

UNGE FÅR studenterhue TRODS HANDICAP

Nyt kollegium i Randers giver unge med Aspergers Syndrom mulighed for at få en studentereksamen.

Tekst: Didde Marie Hegn
Foto: Tonny Foghmar

Den 1. august åbnede Jyllands første og eneste botilbud for gymnasieelever med Aspergers Syndrom.

Det er Hinnerup-Kollegiet, et af Region Midtjyllands autismitilbud, der sammen med Paderup Gymnasium står bag det nye tilbud.

Tilbuddet skal sikre, at flere unge med Aspergers Syndrom får mulighed for at tage en studentereksamen.

Gymnasiet i Paderup har haft en særlig klasse til unge med Aspergers Syndrom siden 2008, men indtil nu har der ikke været et bo-tilbud tilknyttet uddannelsen.

– Før var det kun unge med Aspergers Syndrom, som boede inden for en rimelig afstand af Randers, der kunne gå på gymnasiet. Nu kan man også få en studentereksamen, hvis man har Aspergers Syndrom og er fra Lemvig, siger

Lars Aarup, der er forstander på Hinnerup-Kollegiet.

Særlige hensyn

– Grundlæggende har mennesker med Aspergers Syndrom mange ressourcer, som vi kan få glæde af, hvis vi bliver bedre til at lave nogle tilpasninger, så de bliver inkluderet i samfundet, forklarer Lars Aarup, og forklarer, at hovedformålet med det nye tilbud er, at de unge gennemfører deres studie.

Derfor kommer personalet på kollegiet nogle gange til at fungere som servicepersonale, der ordner vasketøj og laver mad. På den måde kan de sikre, at de unge har energi til at gå i skole den næste dag, og den næste dag igen.

– Vores unge har de samme ønsker og behov for at have deres eget liv som alle andre unge. Det specielle ved kollegiet er, at de ikke har de samme dagligdags forpligtelser som på et almindeligt kollegium, siger Helle Rødbro, der er afdelingsleder på kollegiet.

De unge får deres egen lejlighed, hvor de i princippet klarer sig selv, men de får også hjælp til at skabe overblik og struktur på deres hverdag. Samtidigt kan de få praktisk hjælp til dagligdags gøremål, hvis overskuddet kun lige rækker til lektier. Ligesom der er et tilbud om socialt samvær, hvis de har lyst til det. ■

FAKTA:

Hinnerup-Kollegiet er Region Midtjyllands største autisme-tilbud med afdelinger i Hinnerup, Randers, Gødvad og Skals.

Læs mere på www.hinnerupkollegiet.rm.dk

PÅ EGENE BEN med lidt hjælp

Drømmen om at flytte hjemmefra blev opfyldt, da Pernille Lorenzen den 1. august flyttede ind på et nyåbnet kollegium for unge med Aspergers Syndrom i Randers. Her kan hun med lidt hjælp stå på egne ben og samtidigt få sin studentereksamen.

Glædet af stolthed og glæde i Pernille Lorenzens øjne er ikke til at tage fejl af, når hun viser sin kollegielejlighed frem.

Den 1. august flyttede hun ind i lejligheden, som hun selv har indrettet med sovesofa, studiehjørne, en reol fyldt med bøger, og en spisekrog med flere røde puder, der sætter kulør på rummet.

– Det var fedt at få lov til at indrette det hele selv, og jeg har kun haft en aften, hvor jeg tænkte, at det godt kunne blive ensomt at bo alene, fortæller Pernille, der går i 3.g på Paderup Gymnasium.

Pernille går i en særlig klasse for unge med Aspergers Syndrom og bor på et nyt kollegium i Randers, som Hinnerup-Kollegiet, et af Region Midtjyllands autismitilbud, har lavet specielt til gymnasieelever med Aspergers Syndrom.

Her får de unge hjælp og støtte til at skabe struktur og overblik i hverdagen, så de kan over-

- ► skue deres skolegang samtidigt med, at de er flyttet hjemmefra og står på egne ben.

Skreg af glæde

Som alle andre unge drømte Pernille Lorenzen om at flytte hjemmefra. Hun følte, at hun var parat til at stå på egne ben. Men så alligevel ikke helt.

Derfor var der vild begejstring, da hun i sommerferien fik at vide, at hun kunne flytte ind på det nye kollegium.

– Jeg tror, jeg skreg af glæde i telefonen, husker den 20-årige pige, der ikke er i tvivl om, at det var det rigtige for hende.

Hun har fået sin egen lejlighed, men også et tilbud om socialt samvær og fælles aftensmad, og hun får hjælp til få morgenmad, rengøring og struktur i hverdagen.

– Hvis jeg var flyttet i en lejlighed for mig selv, ville jeg ende med at bure mig inde og slet ikke være social, mener Pernille og fortsætter:

– Jeg valgte det her, fordi jeg ved, at jeg har nogle problemer. Nogle gange har jeg brug for hjælp til at sætte tingene i rammer og systemer, så jeg kan bevare overblikket, forklarer Pernille, der allerede har lært meget, selvom hun kun har boet på kollegiet i tre måneder.

– Jeg har fundet ud af, hvor mange ting man skal kunne for at bo for sig selv. Man skal gøre rent, lave mad og vaske tøj oven i skole og lektierne. Så det er godt, at jeg kan vende det med min kontaktperson og få hjælp, siger Pernille.

Ro og rum

Pernille Lorenzen gik i 9. klasse, da fik hun konstateret Aspergers Syndrom. Syndromet betød blandt andet, at hun ikke trivedes i en almindelig gymnasieklasse. Det sociale var for svært.

– Der var alt for mange mennesker og nye omgivelser, som var svære at forholde sig til, forklarer Pernille, der i stedet sprang til, da Paderup Gymnasium i 2008 opret-

tede en særlig klasse for unge med Aspergers Syndrom.

Der er kun ti elever i klassen, som både har et klasseværelse og et grupperum, eleverne kan bruge, hvis de har behov for ro og fred for omgivelserne.

– Jeg har fået lov at udfolde mig mere i den nye klasse, fordi der er færre elever, og det er også nemmere at få hjælp, forklarer Pernille, der dog også synes, at det har været lidt hårdt at komme i en asperger-klasse.

– Man får afprøvet sin tolerancegrænse, fordi vi er så forskellige. Og som en ekstra udfordring er jeg den eneste pige i klassen. Men jeg har fået nogle gode venner, siger hun og smiler.

Til sommer kan Pernille Lorenzen sætte studenterhuen på de lyse krøller, men det betyder nok ikke, at hun er færdig med skolegangen. Hun vil gerne arbejde med bøger og overvejer, om næste skridt skal være Det Informationsvidenskabelige Akademi, som før hed Danmarks Biblioteksskole.

– Jeg ved med mig selv, at jeg nu kan klare en universitetsuddannelse, så jeg vil ikke udelukke det. Men det virker nu lidt støvet med fem år på universitetet, siger Pernille. ■

ASPERGERS SYNDROM

Mennesker med Aspergers Syndrom er normalt begavede og ønsker at indgå i socialt samvær.

Men de har svært ved at begå sig i sociale sammenhænge som for eksempel gruppearbejde på en videregående uddannelse. Ligesom de har svært ved at skabe og vedligeholde sociale kontakter. Derfor har de brug for hjælp og støtte til at udvikle disse evner.

WIND

et weekendophold for to!

**Fortæl os din mening
om Magasinet MIDT
og deltag i lodtrækningen
om et weekendophold for
to personer arrangeret af
Danske Kroer og Hoteller.**

DIN MENING

Redaktionen bag Magasinet MIDT er interesserede i at høre din mening om bladet.

Hvad gør vi godt? Hvad gør vi skidt? Og hvad kunne vi gøre bedre?

Vi trækker lod om et weekendophold for to personer blandt deltagerne i undersøgelsen.

Du finder undersøgelsen på magasinets hjemmeside på adressen www.magasinetmidt.rm.dk.

På forhånd tak for hjælpen – og held og lykke i lodtrækningen!

Med venlig hilsen
Redaktionen

Blod, blink og bårer

En efterårsdag blev der slået katastrofealarm på Samsø. En minibuss med 25 efterskoleelever var forulykket på en smal skovsti. Bussen var væltet, og der blev meldt om mange tilskadekomne.

Tekst: Anne Domino

Foto: Jens Øster-Mortensen

Samsø Redningskorps, øens praktiserende læge og politiet var hurtigt fremme på ulykkesstedet og begyndte at redde eleverne ud af den brændende minibus.

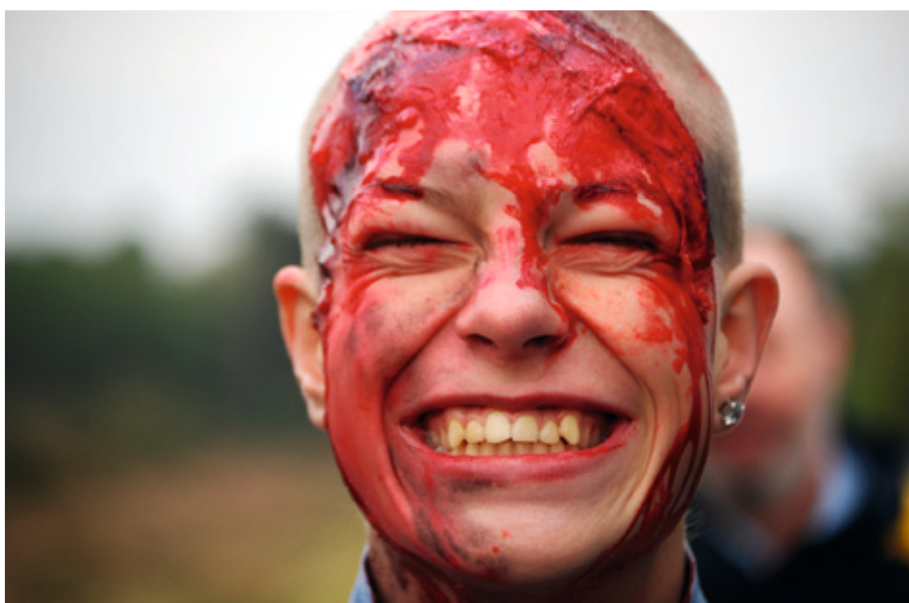
Minibussen væltede ned ad en skrænt ved ulykken. Snarrådige brandfolk fra Samsø Redningskorps fandt hurtigt et par træstammer, som kunne stabilisere bussen, så den ikke rullede længere ned.

Beredskabet på Samsø består af 18 fuldtidsansatte og 20 frivillige reddere i Samsø Redningskorps. Øens praktiserende læger indgår også i beredskabet, ligesom politiet hjælper til under større ulykker eller katastrofer.

Alt, hvad Samsø råder over af redningskøretøjer, nemlig fire ambulancer, to slukningskøretøjer, en tankbil, en tender (stigebil) og to p-vogne (kranvogne) var udkommanderet til katastrofen.

Det lykkedes at redde alle eleverne ud af bussen i live. Desværre omkom en mand, som minibussen var væltet ned over. Heldigvis var manden lavet af græskar og gamle klude. Og elevernes blodige sår var kun teatersminke. Der var nemlig kun tale om en øvelse.

Udsigt til fortiden

Steff Ejlertsen har udgivet en erindringsbog om sin opvækst på børnehjemmet Kildebjerget ved Stouby i Hedensted i 1950'erne. Kildebjerget er i dag kostskole for unge udviklingshæmmede.

” Min far var tysk marinesoldat og døde i en u-båd i slutningen af krigen. Min lillebror og jeg kom på børnehjem, da vores mor døde af kræft nogle år senere.

En frisk efterårsbrise fejrer ind over markerne ved Stouby. Ved det gamle enkesæde på Sanatorievej bliver vinden bremset af hovedbygningens hvide mure og lærke træerne i lavningen ned mod Vejle Fjord. Gennem mere end et halvt århundrede har stedet været kendt som Kildebjerg. I dag kostskole for unge udviklingshæmmede. Tidligere børnehjem for det vi med nutidens terminologi kalder normalt begavede børn.

Luften denne dag er ikke kun fyldt med støvet fra markerne. Luften er også fyldt med minder fra fortiden. Magasinet Midt har sat 66-årige Steff Ejlertsen stævne på Kildebjerg. I 1950'erne var han en af drengene på børnehjemmet. Nu har han udgivet en bog om drengeårene på Kildebjerg. Bogen er hans personlige hyldelse til det sted, der lagde grundstenen for et aktivt og spændende voksenliv. Hans livs fyrtårn.

Mødet med børnehjemmet

Mens kaffen bliver skænket i kopperne, spoler Steff Ejlertsen tiden tilbage.

– Min far var tysk marinesoldat og døde i en u-båd i slutningen af krigen. Min lillebror og jeg kom på børnehjem, da vores mor døde af kræft nogle år senere, fortæller Steff Ejlertsen.

Det var i 1952. Steff Ejlertsen var på det tidspunkt syv år, og børnehjemmet hed Kildebjerg. Det lå ved Stouby nær Vejle – langt væk fra København, hvor Steff Ejlertsen havde trådt sine første barnesko. I de 10 år, han boede på Kildebjerg, var han og kammeraten Kurt de ældste børn på stedet. Steff Ejlertsen husker stadig sit første møde med Kurt:

– Han fortalte mig, at alle nye børn på Kildebjerg skulle op at ride på Sokrates, som var en stor orne, fortæller Steff Ejlertsen, der hoppede på spøgen.

– Bagefter fortalte Kurt, der aldrig var nogen, der har siddet så længe på Sokrates. Ja, faktisk var der ingen før mig, der havde prøvet det, griner han.

Vellidte i lokalsamfundet

Skolegangen foregik på den lokale Stouby Skole sammen med de andre børn i byen.

– En af mine klassekammerater spurgte mig for nogle år siden, om det ikke var hårdt at være på børnehjem, men det måtte jeg svare nej til. Vi var altid omgivet af legekammerater, og folk i Stouby tog sig godt af os, fortæller Steff Ejlertsen.

Han husker, at der tit faldt en gratis pølse af, når han besøgte slagteren. Han husker, at brugsuddeleeren engang afbrød en samtale med en kunde, fordi han lige skulle hilse på Steff. Samme brugsuddeleer havde i øvrigt godt styr på, hvordan det gik Kildebjerg-drengene i skolen.

– Folk i byen var med til at give os en lykkelig barndom. Samtidig fik jeg en tro på, at det nok skulle gå alt sammen. Og jeg lærte, at det er vigtigt at finde nogle hjælpere – at få et netværk, fortæller Steff Ejlertsen.

Lærte gensidig respekt

Ejlertsen kan ikke mindes, at han er blevet slået af de voksne på børnehjemmet. Personalet lagde i stedet vægt på gensidig respekt.

– Engang var der to, der var oppe at slås, mens vi andre stod i en ring omkring dem og så på. Pludselig kom forstander Thøffner ind i stuen. Han kiggede bare strengt på os, rystede på hovedet og gik. Vi var ikke i tvivl om, at han var skuffet over, at vi ikke havde forsøgt at stoppe slagsmålet. Den

episode lærte jeg rigtig meget af, fortæller Steff Ejlertsen.

Personalet var også meget optaget af, at drengene så pæne ud, når de var i byen. Det havde den besynderlige konsekvens, at drengene ikke måtte spille fodbold, når det regnede, for så blev de snavsedede. For Steff Ejlertsen gav det problemer, da han på et tidspunkt blev udtaget til egnens førstehold. Efter at have argumenteret længe for sin sag, fik han dispensation mod, at han altid skulle stille i nyvasket tøj og rene støvler, når han mødte til træning.

Alt er lavet om

Vi har rejst os fra kaffebordet og er taget på en lille rundvisning i Kildebjergets hovedbygning.

– Hovedbygningen ligner sig selv udefra, men alt det indvendige er lavet fuldstændigt om, konstaterer Steff Ejlertsen.

” Folk i byen var med til at give os en lykkelig barndom. Samtidig fik jeg en tro på, at det nok skulle gå alt sammen.

– Men det er kun godt, for de fysiske forhold var ikke særligt gode, siger han.

Med illustrative håndbevægelser fortæller han, hvordan førstesalen var indrettet med sovesale til 20 børn og fælles bad og toilet. Desuden boede to af de ansatte på hvert deres lille værelse for enden ▶▶

KILDEBJERGETS HISTORIE KORT

1926-1949: Privat børnehjem

1950-1978: Børnehjem under Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge

1978-2006: Kostskole for sent udviklede under Vejle Amt

2007-: Kostskole for sent udviklede under Region Midtjylland

Tekst: Jan Hallin

Fotos: Tonny Foghmar

►► af gangen. I dag består førstesalen af kontorer til den nuværende kostskoles tre sekretærer og forstanderen.

Steff Ejlertsen genfinder hurtigt sit gamle værelse, som han havde for sig selv det sidste år, han boede på børnehjemmet.

Det var her, jeg vaskede jerngryder i tre år, fordi køkkendamerne havde bildt mig ind, at jeg var den eneste i Danmark, der kunne løfte dem.

– Her fra vinduet havde jeg udsigt over Vejle Fjord. Den gang var der også lærketræer her foran, men de har i dag vokset sig så høje og tætte, at de skygger for fjordudsigten, bemærker han.

Alt var samlet ét sted

Hovedbygningen, som dengang rummede både sovesale, køkken og fælleslokaler, fungerer i dag som administration for den nuværende institution. Nutidens unge

har egne værelser og fælleslokaler i nogle nybyggede murstenshuse, der er opført på den fodboldbane, hvor Steff Ejlertsen og hans kammerater tilbragte mange fornøjelige timer.

– Faktisk var jeg så ked af, at byggeriet ødelagde vores fodboldbane, at jeg holdt mig væk fra Kildebjerget i syv år, indrømmer Steff Ejlertsen, der ellers har besøgt stedet jævnligt gennem hele sin voksne tilværelse.

I kælderen finder han frem til lokalet, der dengang rummede børnehjemmets køkken. I dag er der vaskerum.

– Det var her, jeg vaskede jerngryder i tre år, fordi køkkendamerne havde bildt mig ind, at jeg var den eneste i Danmark, der kunne løfte dem, fortæller Steff Ejlertsen.

Pas på barndommen

Timerne er fløjet af sted i selskab med Steff Ejlertsen. Det er på tide at runde af.

– Mine år på Kildebjerget lærte mig, at det er det lange seje træk, der betyder noget i sidste ende. Jeg giver ikke meget for den der hurtige succes, som man i dag ser i forskellige talentshows i fjernsynet, fortsætter Steff Ejlertsen.

Selv har han ført et aktivt liv. Blandt andet har han løbet 48 maratonløb og deltaget i to krævende cykelløb. Han holder foredrag, passer et mindre fritidslandbrug og optræder også gerne med trylleri. Gennem en årrække var han desuden aktiv i lokalpolitik.

– På Kildebjerget var der fire voksne ud over forstanderparret til at tage sig af 20 børn, så alle opgaver blev uddelegeret. Det er derfor jeg både kan lave mad og dyrke marker og alt muligt. Det eneste, jeg aldrig fik lært, var at ride, men det var sådan set min egen skyld, for der var heste på Kildebjerget, fortæller Steff Ejlertsen. ■

Bogen »Børnehjemsdreng 1951-1961« udkom den 15. november på forlaget Mellemgaard, der også forhandler bogen.

Mønsterbryder

Steff Ejlertsen var en tur omkring livgarden, inden han vendte tilbage i det spor, han var slået ind på, da han forlod sit gamle børnehjem i 1961.

Steff Ejlertsen var efter eget udsagn den dårligste elev i sin klasse på Stouby Skole. Alligevel fik han kort før sin konfirmation den idé, at han ville være lærer. Han betroede sig til en af de voksne på børnehjemmet, som gav ham modet til at føre drømmen ud i livet. Under studierne havde han en mentor i skikkelse af sin lærer fra første klasse på Bispebjerg Skole i København, Agnethe Nielsen. Hun sørgede for at holde ham til ilden og fulgte ham i øvrigt hele livet.

– Hun blev en slags fyrtårn for mig, ligesom de voksne på børnehjemmet også havde været det, fortæller Steff Ejlertsen.

Senere kom han ind til livgarden, hvor han også tog en officersuddannelse, inden han tog springet tilbage til skolevæsenet. Efter at have undervist i nogle år i folkeskolen blev han efterskolelærer, inden han kronede værket med jobbet som forstander, først på efterskolen ved Høng Gymnasium og siden på Faarevejle Fri- og Efterskole.

Steff Ejlertsen gik på pension for fire år siden.

En svær beslutning

Et spørgsmål trænger sig på efterhånden, som interviewet skrider frem: Har han aldrig overvejet at søge tilbage til Kildebjerget, når han som uddannet lærer i realiteten kunne have fået arbejde her. Steff Ejlertsen svarer selv på spørgsmålet, inden det er stillet:

– På et tidspunkt faldt jeg over en annonce i mit fagblad, hvor de søgte en lærer til Kildebjerget. Jeg talte med min forstander om det, og han gav mig fri til at tage herover og blive afklaret.

– Jeg tog til Kildebjerget og gik et par gange rundt om bygningen, mens jeg tudbrølede. Så tog jeg ned på kroen i Stouby og drak en øl. Og så ringede jeg hjem til min forstander og sagde, at jeg ville tage hjem samme aften, fortæller Steff Ejlertsen.

– Kildebjerget var et fantastisk sted for mig som barn, men det ville aldrig blive det samme at komme tilbage som voksen. Derfor er jeg glad for, at jeg tog beslutningen om at blive, hvor jeg var, siger han. ■

Husmor bed sig fast i sin idé

Bodil Dybvad Pedersen i Gjessø ved Silkeborg genopfandt klemmen, fordi hun var træt af, at entreen flød med for mange ting og sager.

Tekst: Søren Bloch
Foto: Hartmann Schmidt

Det havde længe irriteret Bodil Dybvad Pedersen, at hun ikke kunne komme til at støvsuge for støvler, som stod på gulvet i entreen.

Med to store piger i huset, foruden sig selv, kunne det godt blive til mange støvler.

– Mange og lange støvler er uhåndterbare, de knækker sammen og er fuldstændig uregerlige. Der må være mindst en million andre husmødre i denne verden, som har problemer med ting og sager, der ligger og flyder, tænkte Bodil Dybvad Pedersen.

I dag har hun løst problemet. For sig selv og for alle andre. Hun har udviklet et aggregat, som man kan hænge støvler og meget andet op i. Nu går hendes opfindelse som

varmt brød, men det har været en lang og sej kamp.

Alvorligt syg

Det var en alvorlig sygdom, som satte skub i Bodils opfinder.

Hendes krop sagde simpelthen nej-tak til et altfortærende job i forsikringsbranchen, og sendte hende til tælling.

Efter et langt og hårdt sygdomsforløb valgte hun at forfølge en drøm om at blive leder.

Hun havde evnerne og fik ønskejobbet.

Men endnu engang sagde kroppen fra, og denne gang blev det endnu sværere for Bodil at komme ovenpå igen.

I al den tid havde Bodil en mappe med tegninger og idéer til at ligge og ulme.

– Jeg har altid fået idéer. Nogle gange kan jeg vågne midt om natten med en ny idé. Så skriver jeg den ned, før jeg igen kan falde i søvn, fortæller Bodil.

Og hun havde altså den her idé med en ting, som man kan hænge støvler og andet løsøre op i.

Idéen begyndte at materialisere sig i form af nogle Storm-P-agtige arrangementer. Snore og kroge med klemmer i enden så ud til at være en mulig løsning. Men ikke særlig fiks.

Derfor gik Bodil for alvor i gang med at skitsere. Hun havde bidt sig fast i sin idé.

En klemme på en stang

Det med at bide sig fast er et gennemgående tema for Bodil.

Bodil Vilhelmine med skitserne til sin opfindelse. Eller måske et nyt design. Hvem ved?

Det var her, det hele startede. I entréen, hvor de lange støvler lå og flød. Nu er de kommet op at hænge.

Bodils vej til succes med sin opfindelse beror på tre elementer: Tro, hjælp og gå-på-mod. Her er Bodils råd til andre iværksættere:

TRO: Du skal tro 300 pct. på din idé. Du vil møde mange, som ikke gør det.

HJÆLP: Du skal benytte dig af den hjælp, du kan få hos erhvervscentre og væksthuse. Bodil har blandt andet fået hjælp - både økonomisk og rådgivningsmæssigt fra Væksthus Midtjylland. Væksthus Midtjylland finansieres af Region Midtjylland og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

GÅ-PÅ-MOD: Du skal have gå-på-mod. Kig på dig selv. Hvis du ikke har det, så drop det.

Næbet, svanen og ægget

Navnet »Næbet« kom ret hurtigt til Bodil. Et næb kan gribe om mange ting, og det er lige hvad Bodils næb kan.

Bodil indrømmer gerne, at hun ved navngivningen har ladet sig inspirere af Arne Jacobsens berømte stole Svane og Ægget.

Læs mere på: www.vilhelminedesign.dk

Tre næb klar til at gribe chancen.

– Jeg har det med at sætte mig et mål, og så gå gennem ild og vand for at nå det.

Stædigheden kom til udtryk gennem skitser, som andre kunne forstå. Det begyndte mere og mere at ligne 'en klemme på en stang'.

Efter flere skitser og beregninger stod Bodil endelig med en prototype i hånden.

Holder den?

Mens de første udgaver havde været meget store og klodsede, var den endelige udgave ganske elegant og ikke ret stor.

Men kunne den holde? Og hvad med væggen, som den skulle monteres på?

En testperiode på otte måneder kastede lys over opfindelsens styrker og svagheder, og der blev rettet til, testet materialer, valgt til og fra.

Bodil fik for alvor brug for sine evner for at tale med folk. Værktøjsmagere, smede, fabrikanter og mange andre, som skulle med i processen.

– Man skal finde de helt rigtige samarbejdspartnere. Skrueerne kommer fra én leverandør, fjederen fra en anden, stangen fra en tredje, selve klemmen fra en fjerde og æsken fra en femte.

Ved at give op

På et tidspunkt i processen var Bodil ved at give op. En leverandør overholdt ikke sine aftaler, og det endte med, at leverandøren sprang fra samarbejdet.

Det betød, at Næbet, som klemmen på stangen nu var kommet til at hedde, ikke nåede med i den forestående julehandel.

– Jeg måtte finde en ny producent, men jeg orkede det næsten ikke. Omvendt ville det være dumt at stoppe, for så ville jeg stå med en knust drøm og et konkret øko-

nomisk tab, fortæller Bodil, som også husker perioden som en periode med mange søvnløse nætter.

Mere stædighed

Her fik hun for alvor omsat sin jyske stædighed til handling.

– Jeg er lidt lige som en prop, der dukker op igen, når den er blevet dukket. Hvis nogen siger, at noget ikke kan lade sig gøre, bliver jeg bare endnu mere stædig, siger Bodil.

Hun står i dag for alle led i processen fra fremstilling til markedsføring, salg og distribution. Det hele styres fra huset, som ligger lige ved siden af Gjessø og har en fantastisk udsigt.

Om der er udsigt til nye designs fra Bodils hånd er uvist. Men mon ikke. Hun har flere idéer i sin mappe, og render hun ind i tilstrækkeligt mange, som siger, at de ikke kan lade sig gøre, så skal hun nok gå i gang! ■

I huset i Gjessø vrirler det naturligvis med Bodils eget design. Næbet bliver bl.a. brugt til at hænge håndklæder og viskestykker i.

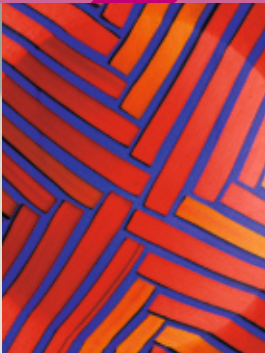
Besøg Glasmuseet Ebeltoft og oplev glassets magiske verden

Moderne international glaskunst
Spændende særudstillinger
Café med lækre retter
Butik med stort udvalg af glasdesign
Arbejdende glasværksted
Arrangementer for grupper
Nyhed i 2011 – åbning af Glasuniverset
(det digitale sanserum)

Se www.glasmuseet.dk
for yderligere informationer, åbningstider og priser

Glasmuseet Ebeltoft

Glasmuseet Ebeltoft
Strandvejen 8
8400 Ebeltoft

Tel.: +45 86 34 17 99
Fax: +45 86 34 60 60

glasmuseet@glasmuseet.dk
www.glasmuseet.dk

Mols Bjerge i børnehøjde

Lyden af børn, lugten af røg fra bålet og en lille varm hånd, der maser på for at få opmærksomhed – børnene fra Naturbørnehaven Mols Bjerge viser rundt i nationalparken.

Tekst og foto: Jørn Gade

Det er onsdag, og det er regnvejrs. Det står ned i stave. Stedet er Mols Bjerge. Et område, som for knap halvandet år siden blev udnævnt til Danmarks anden nationalpark.

Der har altid været mange gæster i området med de mange sandede bakker. Men gæsterne kommer mest, når der er høj himmel og klar sol.

Det er der ikke i dag.

I dag er det kun børnene, der med deres stemmer og leg fylder bakkerne.

Der er halvmørkt på den knap en kilometer lange grusvej op til Svends Hule, hvor vi skal mødes.

Svends Hule er en af de talrige slugter, som smeltevandet dannede efter den sidste istid for mange tusinde år siden.

Smeltevandet skubbede sten, grus og is op til det, der i dag så malende kaldes Mols Bjerge.

Her i Svends Hule udgør tre mobile mandskabsvogne det faste udgangspunkt for Naturbørnehaven Mols Bjerge.

Fire-fem børn løber rundt mellem træerne på noget, som sikkert er en gammel gravhøj. Andre gynger i et tov fra en gren. Regnen gør

dem ikke noget. De er klædt på til at være ude.

Brombær i sigte

Da klokken er halv ti, råbes der til samling. En af de voksne, Jonathan, har slæbt sin guitar med og synger et par sange, hvor der skal danses og bevæges. Det giver varmen. Nogle af børnene tager sig et par bidder af madpakken..

Det blæser, og det regner stadig kraftigt. De voksne foreslår derfor, at vi går ind i et område med tætte træer.

– Blåbærstien, lyder det fra nogle af børnene. De kender vejen.

– Der er ikke blåbær. Ikke nu, hvisker Emilie på fem, der bliver min faste guide i dag. Hun tilføjer, at der måske til gengæld er brombær. Der har også været æbler, men de er væk nu, fortæller hun.

– Find jeres rygsække. Vi går nu, siger en af de voksne.

Uden meget palaver bevæger de 18 unger og deres fire voksne hjælpere sig af sted op ad en stejl bakke. Den er fedtet, men det betyder ikke noget for børnene, der som små firehjulstrækkere møver sig op. Op fra slugten og op på et mere åbent område med et kig

over mod landsbyen Vistoft. En kold, våd vind står ind.

– Der!

Emilie peger på nogle brombærranker, hvor der blandt tørrede frøstande endnu sidder friske, spiselige brombær. Hun holdt altså sit ord.

Mamma Mia

Vi drejer af fra det åbne område og går ned ad en smal sti. Vi taler om, hvad man ellers kan finde af spiseligt i naturen. Om de spiser svampe - og hvorfor ikke. Om der er farlige dyr - og om, hvilke dyr de kan blive bange for.

– Hugorme!

Børnene har set mange her i Mols Bjerge, men ingen er blevet bidt. Man skal nemlig ikke gå for tæt på.

Hvad så med ræve, vil jeg vide. Jo, dem ser de ofte, men de er ikke farlige. Et af børnene fortæller, at hun sammen med sin mor så en grævling her til morgen. Det får de andre til at tale om den store grævling, som flere af børnene for kort tid siden så. Den var kørt ned af en bil.

Al den snak om natur og dyr holder børnene ikke længe til. ►►

►► En af pigerne finder en brækket gren i et stort grantræ. Grenen kan bruges som lian. Så er hun Tarzan. Det får en anden til at tænke på musik. Hun spørger om jeg kender den her...

– Mamma-Mia... åh-åh, synger hun og vrækker.

Jo, den har jeg hørt, ligesom flere af de andre Abba-sange, som børnene åbenbart her 30 år efter lanceringen er kendt med.

Specielt pigerne forstår at vrække og sakker bagud fra gruppen, som er begyndt nedstigningen i et område med visne bregner. Her er dejligt fedtet, så man kan lade sig glide ned.

En mystisk grav

Vi kommer ned i et eventyr-område med grønne mossede stubbe og væltede træer.

I denne tætte dybe slugt kan man lige se himlen mellem de høje grantræer. Det er lidt mørkt, men der er læ.

Børnene fordeler sig i grupper. Der er tydeligt, hvem der plejer at omgås hinanden - og som finder interesse i de samme ting.

Mest populært lige i dag er at finde »badekar«. Det er de store huller, som væltede træers rødder har lavet i skrænterne.

Børnene hopper ned i hullerne og går »på line« hen over dem på tynde grene. Vandet i badekarrene må man tænke sig til.

– Jørn, kom og se, råber børnene og får mig længere og længere væk fra lysningen. Træerne er tætte, og man må presse sig igennem. Børnene kommer lettere igennem. De har fundet et hul i skrænten.

– Er det en rævegrav? Eller er det en grævling, der bor her?

Jeg foreslår, at vi får en voksen til at løse mysteriet, men nej. Ida kravler frygtløst hen og stikker sit hoved ned i hullet.

– Der er et hul mere. Jeg kan se lys, lyder hendes kommentar fra mørket.

Vi finder aldrig ud af, hvem der bor i hullet.

Timerne går, og efter eftermiddagsmåltidet går turen ad en anden sti tilbage til Svends Hule.

Jeg vil vide, om børnene indimellem tager deres forældre med på tur i Mols Bjerge. I stedet for at svare, kigger de underligt på mig. Hvorfor skulle de dog det? Er det noget særligt? Det er jo bare deres sted. Det sted, de er hver dag. ■

NATURBØRNEHAVEN

Naturbørnehaven Mols Bjerge holder til fire forskellige steder i Mols Bjerge.

Der veksles mellem stederne, så man undgår at slide for meget på naturen.

Samtidig åbner det mulighed for, at børnene møder forskellige naturtyper.

Ud over Svends Hule er børnene ved Fuglsø Strand, Agri Bavnehøj og Tre Høje.

MOLS BJERGE

Nationalpark Mols Bjerge ligger på det sydlige Djursland.

Parken omfatter et område på ca. 180 km².

Ud over selve Mols Bjerge indeholder området store skovområder, flere søer, kyst- og havområder samt den gamle søkøbstad Ebelftoft.

Nationalparkens internationale kvalitet er ikke mindst områdets markante geologiske værdier og det unikke landskab skabt af istiden.

Læs om Nationalpark Mols Bjerge og om mulige aktiviteter og specialiteter på: <http://nationalparker.skovognatur.dk/Mols/Omraadet/>

Ny bog gør os klogere på os selv

Det vrirler med historier om kunst, kultur og natur i Region Midtjylland, og nu er nogle af historierne kommet på tryk.

Abelines Gård, Vrads Sande og Røverdalen. Midt- og Vestjylland er fyldt med sære stedsbetegnelser, som hver især gemmer på en god historie.

Nu er nogle af historierne kommet på tryk i bogen »Midt i historierne«, som Region Midtjylland og de midt- og vestjyske museer udgiver i fællesskab.

Bogen tager udgangspunkt i de mange forskelligartede midt- og vestjyske landskaber. Klitlandskabet i vest, de vidtstrakte heder, dybe skove og sølandet i midten og agerlandet med milde strande og stejle klinter i øst.

Gennem geologi, kunst, kultur og natur tegner bogen et portræt vores fælles region. Fra kyst til kyst og fra istid til i dag.

– Det er ikke en bog, der fortæller alt om regionen, men en bog, der forhåbentlig giver appetit på oplevelser. Både for mennesker, der bor i regionen og er nysgerrige på deres område, og for mennesker, der vil holde ferie i eller overvejer at bosætte sig i regionen, fortæller Britta Andersen, museumsdirektør på Gammel Estrup – Herregårdsmuseet og initiativtager til bogen.

Kulturkanon

Idéen til bogen opstod i forbindelse med Region Midtjyllands Anna Amalie projekt. Et projekt, hvor 24 handlekraftige midt- og vestjyske kvinder blev bedt om at holde te-saloner for derigennem aktivere deres egne netværk. Til te-salonerne kunne kvinderne invitere hvem de ville – altså også mænd – og de bestemte selv, hvad der skulle tales om. Men målet var at få samlet så mange gode idéer til regionens udvikling som overhovedet muligt.

– Den oprindelige idé var at lave en kulturkanon for Region Midtjylland for at skabe en fælles identitet i regionen. Da regionen blev dannet, blev der trukket nogle

»tilfældige« grænser, indenfor hvilke vi skulle skabe en helhed og en fælles identitet. Men en fælles identitet kræver, at man kender hinandens kultur, natur og historie, og det blev så til en bog, hvor vi har prøvet at få naturen til at spille sammen med kunst og historie, forklarer Britta Andersen og giver et eksempel:

– Det er ikke tilfældigt, at der ligger så mange herregårde i Østjylland. Det hænger både sammen med, at jorden er god i området, men det er også betinget af kulturhistorien. Efter reformationen i 1536 tilfaldt kirkens jord kongen. Kongen var interesseret i at samle sin jord, så derfor mageskiftede han med adlen eller herremænd, som havde jord i Nordsjælland. De fik så til gengæld et stykke jord i Østjylland, og det har betydning for, at vi ser mange herregårde netop der. På den måde spiller historie, kultur og natur sammen, forklarer Britta Andersen.

Julegaveidé?

»Midt i historierne« er et digert værk på ikke mindre end 250 rigt illustrerede sider.

Bogen er delt op i syv afsnit, der handler om hvert deres geografiske område, og gør os alle sammen klogere på fugle- og dyreliv, kunst, landskaber, seværdigheder og kulturhistorie.

»Midt i historierne« er skrevet af museumsdirektør Morten D.D. Hansen fra Naturhistorisk Museum i Århus, arkivleder Dan Ersted Møller fra Viborg Stiftsmuseum og kunsthistoriker Marianne Reng fra Museum Jorn.

Museumsinspektør Søren Ø. Madsen fra Djursland Museum har redigeret.

Bogen udgives med støtte fra Region Midtjylland og kan købes på midtjyske museer og i boghandlen.

En oplagt julegaveidé til mennesker, der interesserer sig for vores egn! ■

Mig og Midtjylland

En kendt midtjyde fortæller om sit forhold til Region Midtjylland

Christina Hembo

Bopæl: Herning

Hvorfor har du slået dig ned der, hvor du bor?

Vi startede vores virksomhed, Christina Design London, da vi var bosiddende i London. For snart 6 år siden blev jeg gravid og ville gerne tilbage til Danmark. Vi ledte efter et hus, hvor der både var plads til vores dengang tre-personers virksomhed (i dag er vi 12) samt en privat bolig. Huset skulle være indflytningsklart, og så skulle det helst ligge inde midt i en by. Vi kiggede efter det perfekte hus mange steder i Jylland, så det var helt tilfældigt, at det var Herning, vi havnede i.

Hvad kendetegner det sted/den egn, hvor du bor?

Herning er en dynamisk by med mange spændende aktiviteter - mange flere, end byens størrelse egentligt berettiger til. Lad mig nævne Jyske Bank Boxen, Superliga, ishockey samt masser af kulturudbud.

Hvad er din yndlingsplet i Region Midtjylland?

Herning Strand. Den viser meget om Herning og den dynamik, byen har. Andre byer ville bare græde over det manglende vand og den manglende strand. I Herning gør man noget ved det og laver en strand.

Hvad er dit yndlingspisested i Region Midtjylland?

Derhjemme. Vi rejser en del i forbindelse med vores arbejde og er ganske ofte nødt til at spise ude. Derfor er det at spise ude ikke længere en luksus for os, snarere tværtimod. Derfor foretrækker vi en hyggelig middag hjemme med levende lys, lækker mad og gerne sammen med gode venner.

Hvad er dit yndlingsudflugtsmål i Region Midtjylland?

Jeg elsker at komme ud i naturen med familien. En tur på legepladsen med børnene, en tur i skoven eller til søen - det er skønt, det hele. Jeg prioriterer mine dejlige børn meget højt og deres behov kommer i første række.

Hvilken kendt midtjyde - død eller nulevende - vil du fremhæve og for hvad?

Jeg synes, at Mads Eg Damgaard (grundlægger af Ege Tæpper A/S og politiker red.) på mange måder er et symbol for den særlige dynamik, der gør sig gældende i Midtjylland. Ham har jeg stor respekt for.

Hvis du bare kunne sende regningen videre, hvad ville du så forære Region Midtjylland?

Finalen i Vild med Dans! Den skulle holdes i Georg Sørensens fremragende og visionære Jyske Bank Boxen, hvor 10.000 mennesker kunne få en fantastisk oplevelse.

Hvad kunne efter din mening gøre Region Midtjylland til et bedre sted at bo?

Jeg glæder mig til den dag, hvor motorvejen Herning/Århus og Herning/Vejle er færdig, da vi tit er på farten. Det vil gøre det endnu nemmere og bedre at bo i Midtjylland. ■

**Christina Hembo,
32 år**

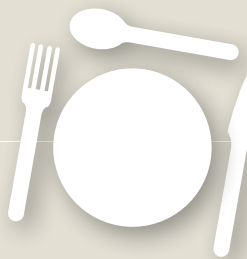
Indehaver af Christina Design London, som designer og forhandler diamanbesatte smykkeure.

Christina Hembo solgte sine første ure fra kollegielejligheden i London, mens hun studerede på The University of the Arts London. I dag er Danmark dækket af forhandlere, og Christinas ure eksporteres i stor stil til hele verden.

Kendt som deltager i dette års udgave af Vild med Dans på TV2.

Midt i maden

Magasinet MIDT har sat jagten ind på Region Midtjyllands kulinariske identitet. Har du en opskrift og/eller en historie om en ret eller et fødevarerprodukt fra din egn, så kontakt redaktionen på magasinetmidt@rm.dk eller på telefon 8728 5812.

Put noget vildt i gryden!

Fasanbryst og dyreryg er ikke kun for grever, baroner og folk, der tilfældigvis kender en jæger – Klosterhedens Vildt gør skovens vilde dyr tilgængelige for alle.

Tekst: Anne Domino
Foto: Henrik Brøns

Tre farvestrålende fasanokke krydser grusvejen et par centimeter fra bilens kofanger. Katastrofeopbremsningen hvirvler grus og støv op på forruden, men fasanerne overlever.

For en stund.

Her på Klosterheden er de nemlig - bogstaveligt talt - jaget vildt.

Om få dage kan det være netop disse tre fasaner, der lader livet for en jægers skud og ender deres dage på et middagsbord et sted i Danmark.

Hvis det står til Charlotte Reenberg, direktør i vildtslagteriet Klosterhedens Vildt, så er fasanerne i hvert fald helst skudt, parteret og pakket inden daggry! Og forstå det ret, for Charlotte Reenberg er ikke det mindste skydegal.

Hun er bare interesseret i at drive en forretning, der giver danskere over hele landet mulighed for at sætte tænderne i velsmagende fasanbryst, krondyr, dådyr, sika, rådyr og gråand.

- Vildt er fedtfattigt og har en helt exceptionel mørhed, fordi dyr, der lever vildt i skoven, bevæger sig meget. Og vi vil gerne gøre vildt til en kendt og værdsat fødevarer. Vi mener faktisk, at vildt er

Danmarks svar på det japanske kobekød (kostbart oksekød fra kvæg, der blandt andet får daglig massage og øl for at fremme smag og mørhed red.), siger Charlotte Reenberg.

En god idé

Med »vi« mener hun sig selv og forretningspartneren Michael Tetzlaff.

For tre år siden åbnede de vildtslagteriet Klosterhedens Vildt i Bækmarksbro.

Michael Tetzlaff, fordi han er en passioneret jæger. Charlotte Reenberg, fordi hun med sin forretnings- og kommunikationsmæssige baggrund kunne se, at det var en skraldgod idé.

- Michael syntes, at det var ærgert, at vildt ikke var værdsat og tilgængeligt for andre end jægere eller dem, der tilfældigvis kender en jæger, fortæller Charlotte Reenberg og leverer et sigende billede på det, der var grundlaget for den nye forretningsidé.

- Før vi åbnede slagteriet og satte salget af vildt i system, da stoppede jægerne alt deres vildt i kummefryseren. Og sidst på jagtsæsonen var fryseren så fuld, at

man måtte sidde på låget af den, når den skulle lukkes. Og jægerens kone blev halvmuggen..., siger Charlotte Reenberg.

I dag sælger jægere fra flere jyske skovdistrikter deres overskydende vildt til vildtslagteriet, som slagter, forarbejder og videresælger lækkerierne. Til glæde for os, der hverken selv går på jagt eller kender en jæger, vi kan smage vildt hos.

Vildt på gafflen

I begyndelsen koncentrerede Klosterhedens Vildt sig om at afsætte vildt til danske gourmetrestauranter.

Kendte københavnerrestauranter som Formel B og Kokkeriet er fortsat blandt kunderne, men i dag har slagteriet også gårdbutik med salg til private, ligesom det er muligt at bestille vildtkød over internettet.

En kasse med fem kilo »blandet vildt« - for eksempel krondyr-mørbrad, krondyrsteaks og fasanbryst, som er lige til at banke på panden - koster 700 kroner plus levering.

Varerne leveres ferske og har et par ugers holdbarhed i køleska-

Tagliata af krondyr filet med kantareller, blommer og brøndkarse

Foto: Klosterhedens Vildt

- 300 g krondyrfilet
- 200 g kantareller
- 4 blommer el. blå druer uden sten
- 1 potte brøndkarse
- Olivenolie
- Smør
- Balsamico glace (nedkogt balsamico)
- Salt og peber

Brun fileten godt af i olie. Tilsæt lidt smør og steg i 2-3 min. på hver side. Lad den køle ned. Kantereller rengøres, steges i smør og stilles til side. Blommer eller blå druer halveres, befris for sten og skæres i små bådte. 1½ dl balsamico, 1 spsk. sukker, 1 kvist rosmarin og et fed knust hvidløg koges ind til ca. 1/3.

Krondyrfileten skæres i tynde skiver og fordeles på en tallerkenerne. Drys med salt og peber, de stegte kantereller, blommebådene og brøndkarsen. Dryp med olivenolie og balsamico glace.

Retten kan serveres som hovedret til 2 eller forret til 4.

► ► bet, men kan fryses hen til senere brug.

Prismæssigt koster vildt nogenlunde det samme som oksekød af høj kvalitet. Til gengæld spiser man ofte lidt mindre vildtkød end oksekød, fordi vildt mætter mere. En bøf af vildtkød på 150 gram er normalt en passende portion, fortæller Charlotte Reenberg, der ikke har problemer med at afsætte vildtet.

Blandt andet til Irma-kæden, der i efteråret har solgt vildt fra Klosterhedens Vildt.

– Det ligger i tiden, at vi gerne vil betale ekstra for god kvalitet

og gode oplevelser, vurderer Charlotte Reenberg, der nu bare venter på, at midt- og vestjyderne får smag for vildt.

Regional specialitet

Det er nemlig lidt af et paradoks, at det vestjyske vildt skal helt til Sjælland, hvor Irma-kæden hovedsageligt huserer, for at blive spist.

– Det er jo her i Midt- og Vestjylland, at vildtet lever. Det er en af vores regionale fødevarer – en specialitet – men regionens befolkning er ikke særligt bevidste

om at påskønne det og være stolte af det, siger Charlotte Reenberg.

På den anden side, så er både Charlotte Reenberg og Michael Tetzlaff meget bevidste om, at Klosterheden Vildt ikke skal drukne i sin egen succes. Fritlevende vildt kan ikke massefremstilles.

– Jagt handler om balance i naturen. Det vildt, vi skyder væk nu, sikrer, at der også er vildt i skoven om 100 år. Og dyrene skal jo ikke skydes, fordi Irma kan sælge kødet. De skal skydes, så balancen i bestanden bliver opretholdt, forklarer Charlotte Reenberg. ■

Quiz dig klogere på regionen

5 point	4 point	3 point	2 point	1 point
---------	---------	---------	---------	---------

Den lidt lette

By 	Ligger i den nordvestlige ende af regionen	Har godt 20.000 indbyggere	Vil gerne kendes som Danmarks største udendørs kunstmuseum	Husede i år KFUM-spejdernes korpslejr	Har 11 kunstudsmykkede rundkørsler
Kendt midtjyde 	Født 14. oktober 1977 i Århus	Bekender sig til amerikansk singer/songwriter-tradition	»Opdaget« af Steffen Brandt	Har skrevet sange om Paris og København	Har i år udgivet pladen »Welcome Back Colour«
Natur 	Danmarks fjerdestørste af sin art	Ti kilometer lang og to kilometer bred	Gudenåen løber igennem den	Ligger ved Skanderborg	Dele af navnet hentyder til noget, der kan bruges i en juledekoration
Virksomhed 	Grundlagt i 1938	Har hovedkvarter i Herning	Sælger produkter, man kan feje ting ind under	Er kongelig hofleverandør	Grundlæggeren hed Mads Eg Damgaard
Bygningsværk 	Var ejet af samme familie gennem 600 år.	Kirkebygningen er en populær ramme om midtjyske bryllupper	Avlsbygningerne fungerer i dag som hjemsted for Dansk Landbrugsmuseum	Ligger mellem Randers og Grenaa	Et renessanceslot i røde mursten
Seværdighed 	Bygget i 1906	Kun åbent i sommerhalvåret, men lyser op hele året	38 meter højt	Har 228 trappetrin	Fra toppen er der udsigt over Holmsland Klit

Den noget sværere

By 	Landsby med under 200 indbyggere	De fleste af indbyggerne går på efterskole i byen	Har trods sin lidenhed eget postnummer, nemlig 8762	Nærmeste større by er Horsens	Byens navn er også et drengenavn
Kendt midtjyde 	Født 1914	Kunstner, keramikker og forfatter	Et museum er opkaldt efter ham	Hans hovedværk hedder »Stalingrad«	Hed Asger Oluf Jørgensen, men er kendt under kunstnernavn
Natur 	Dækker et areal på 2650 hektar	Hjemsted for mange kronhjorte	Gerningssted for et mord i 1932	Ligger i trekanten mellem Viborg, Herning og Silkeborg	Kendt for sin militærnægterlejr
Virksomhed 	Grundlagt i 1850 af Johan Peter Lindahl	Mest kendt for sin blå udgave	Hed oprindeligt Synnestvedts Bayerske Ølbryggeri	Havde hovedsæde i Randers	Lancerede i 1968 den første X-Mas
Bygningsværk 	Indviet i 1920	Er 3,5 meter fra top til bund	Indeholder 170 m ² vand, når den er fyldt	Sikrer, at kanosejlende kan komme frem	Ligger i Silkeborg
Seværdighed 	Oprettet i år 2000	Har til huse på et loft	Har åbent en gang om ugen	Råder blandt andet over en samling af kirurgiske redskaber	Deler adresse med Regionshospitalet Herning

På kryds og tværs

Svar til quiz på foregående side

- Skive
- Tina Dickow
- Mossø
- Ege Tæpper A/S
- Gl. Estrup – Herregården
- Lyngvig Fyr
- Flemming
- Asger Jørn
- Kompedal Plantage
- Thor Bryggerierne
- Kammer-slusen i Silkeborg
- Museet Herning Sygehus

Dynamisk landsby sydvest for Herning, som nævnes første gang på skrift i 1330. Byens indbyggere har den laveste gennemsnitsalder i Ringkøbing-Skjern Kommune.	Regional institution ved Kjellerup	Land	Ligeglade	Apparat	Snore	Kjoler	Vokal	Erhverv	Firma	Nedbør	← Sverige	
										Forskellige	Frugt	
	Transportmiddel						Nyt forsøg					
Grundstof	Hilsen	Påkalder					Vokal		Vokal		Grundstof	
		Farvand							Arrangeres		Vægt	
By ved Ry							Plage					
							Udråb					
Navn			Fugl								Ungdyr	Vokal
			Forholdsord									
Frie						Vokal	Redskab			Række		
							Serbien			Ilt		
Svovl	Vokal		Besidder					Kort	Bytte			Kropsdel
			Nyhedsbureau						Materiale			
Vægt	Dyr					Forkølse					Udråb	
	Græsk bogstav											
Dele							Luft				Ikke	
							Grim				Spanien	
Materiale			Foreningsforkølse			Smigre						Vokal
						Opbevaret						Gilde
Udsigt			Vokal		Rasere						Forkølse	
			Spottede		Ar						Navn	
Østrig	Forkølse								Udlænding			
									Skylle			
Det 7. grundstof	Fred	Fisken					Butik			Udstyr		
		Navn					Fyrste			Hjuldele		
Gætte-rierne											Grundstof	
	Fælles-sang								Bæger		Konsonant	
	Boldklub					Fugl			Øjne			
						Romertal						
Gl. Helligdag											Tone	
											Vokal	
Babyudstyr						Kort						Portugal

KODEORD: Bogstaverne i de grå felter kombineres, så de danner navnet på en østjysk by:

— — — — —

Indsend kodeordet, navn og adresse til **Magasinet MIDT, Region Midtjylland, Skottenborg 26, Postboks 21, 8800 Viborg** eller på magasinetmidt@rm.dk senest den 28. februar 2011 og deltag i lodtrækningen om tre Supergavekort til en værdi af 500 kroner pr. stk. Kodeordet i sidste krydsord var »Herning«, og vinderne blev: Inge-Birthe Andersen, Randers, Ester Sørensen, Odder og Svend Rasmussen, Sunds

Vigtige numre

Skottenborg 26 . Postboks 21 . 8800 Viborg
Tel. 8728 5000 . Fax 8728 5001
kontakt@regionmidtjylland.dk . www.regionmidtjylland.dk

Lægevagten

Akut lægehjælp uden for din egen læges åbningstid.
Husk, at du skal ringe og lave en aftale med lægevagten, før du møder op i konsultationen.
Telefon 7011 3131. Læs mere på www.laegevagten.dk – vælg Region Midtjylland.

112

Ved ulykker og livstruende situationer skal du ringe 1-1-2.

Skadestuen

Kommer du til skade, kan du blive behandlet på skadestuen. Men du skal altid ringe først.

Den østlige del af Region Midtjylland

Bor du i den østlige del af Region Midtjylland, skal du ringe 8731 5050.
Kommunerne i den østlige del af Region Midtjylland: Randers, Norddjurs, Syddjurs, Favrskov, Silkeborg, Århus, Skanderborg, Odder, Horsens, Hedensted og Samsø.

Den vestlige del af Region Midtjylland

Bor du i den vestlige del af Region Midtjylland, skal du ringe til egen læge.
Har din egen læge lukket, skal du ringe til lægevagten 7011 3131.
Kommunerne i den vestlige del af Region Midtjylland: Skive, Struer, Lemvig, Holstebro, Ringkøbing/Skjern, Herning, Ikast-Brande og Viborg.

Tandlægevagt

Ved akut opstået tandpine eller tandskade uden for din tandlæges normale åbningstid, kan du kontakte Tandlægevagten i Region Midtjylland.
Vagthavende tandlæge kan kontaktes på telefon 4051 5162
fredag kl. 18.00 - 19.00, lørdag, søndag og helligdage kl. 10.00 - 11.00 samt kl. 12.00 - 13.00.

Patientkontoret

Mandag-torsdag kl. 10-12.
Information og rådgivning om patientrettigheder, frit sygehusvalg, ventetider m.m.
Telefon 8728 4870. Læs mere på www.regionmidtjylland.dk/kontakt/patientkontoret

Kørsel til og fra hospitalet

Patienter skal normalt selv sørge for at komme til og fra hospitalet i forbindelse med indlæggelse, udskrivning, ambulante undersøgelser osv. I særlige tilfælde kan man dog få tilskud til befordringsudgifter eller blive kørt med Region Midtjyllands taxaordning. Spørgsmål om befordring eller befordringsgodtgørelse rettes til Kørselskontoret i Holstebro på telefon 7023 6248. Kontoret har åbent mandag-fredag mellem kl. 8-14.
Læs mere på www.regionmidtjylland.dk/sundhed/vejledning+til+patienter/befordring

Sundhedsplejersketelefonen

Småbørnsforældre i Region Midtjylland kan i weekender og på helligdage søge råd og vejledning om akut opståede problemer med småbørn på Sundhedsplejersketelefonen 7020 8018. Småbørnsforældre i Århus Kommune skal benytte 7020 8008.
Telefonerne er åbne fredag, lørdag, søndag og helligdage kl. 17-20.
Læs mere på www.sundhedsplejersketelefonen.dk

Kiropraktorvagten

Region Midtjyllands kiropraktorvagt er et tilbud til patienter med akutte skader i weekender og helligdage. Hver uge er to af regionens klinikker åbne. Tidsbestilling kan kun ske efter aftale med kiropraktoren på telefon 7026 0041 eller 7026 0051. Der kræves honorar for behandling. Læs mere på www.kiropraktorvagt.dk

Regionen kort

Opfindsomt hospital

Regionshospitalet Horsens og Brædstrup er for andet år i træk kåret som Danmarks mest innovative offentlige virksomhed. Prisen uddeles af Mandag Morgen. Region Midtjylland udnævnte i januar 2009 Regionshospitalet Horsens og Brædstrup som regionens innovationshospital på baggrund af medarbejdernes evne til at tænke nyt og anderledes i hverdagen. Hospitalet har dermed fået en særlig opgave med at skabe en innovationsplatform for, hvordan offentlig innovation kan lade sig gøre. Prisen viser, at Regionshospitalet Horsens og Brædstrup udfylder rollen. ■

Fodboldkegler redder liv

Regionshospitalet Horsens og Brædstrup anvender fodboldkegler for at sikre, at hospitalets hjertestophold hurtigst muligt finder hen til en patient, der har fået hjertestop på hospitalet. Fodboldkeglen placeres ganske enkelt foran den dør, som hjertestopholdet skal løbe ind ad, når holdet er blevet tilkaldt. Regionshospitalet Horsens og Brædstrup er med i projekt »Patientsikkert Sygehus«, hvor der netop er fokus på patientsikkerheden. Og fodboldkeglen er et eksempel en lavpraktisk, men effektiv sikring af kvalitet og sikkerhed. ■

Hvor får du den billigste plastfyldning?

Find tandlæger og deres priser på sundhed.dk

Sæt pris på tandlægen

Hva' koster det, kan man ligge i tandlægestolen og tænke. Men det er svært at spørge, hvis tandlægen allerede har fyldt ens mund op med vattamponer. Fremover kan du finde svaret på sundhed.dk, allerede inden du vælger tandlæge eller sætter din faste tandlæge i gang. Ud over tandlægepriser, kan du på sundhed.dk finde oplysninger om tandlægeklinikkernes ferielukning, erfaring, uddannelse, køn, alder og åbningstider. Oplysningerne ligger i Vejviseren, som i alt rummer over 1 million informationer til forbrugerne. ■

Terapeuter tager trappen

En ny dille har bredt sig blandt de ansatte i fysio- og ergoterapien på Regionshospitalet Viborg. Medarbejderne spurter op og ned ad trapperne på det 13 etager høje sygehus. Terapeuterne sender jævnligt hjertepatienter ud på trapperne for at konditionstræne, og nu er de begyndt at tage deres egen medicin. Hver enkelt medarbejder registrerer nidkært turene på trappen og sammenlagt har deltagerne for længst forceret Mount Everest, hvis man lægger de mange trappeture i det høje sygehus sammen. Nogle af medarbejderne er i øvrigt kommet i så god form, at det er hurtigere for dem at tage trappen til 13. etage end at vente på elevatoren... ■

Huske-sms bliver landsdækkende

Fra 2012 får alle patienter i Danmark tilbud om en huske-sms, som minder patienten om en aftale på hospitalet. Ordningen er allerede indført på flere hospitaler i Region Midtjylland, der faktisk har brudt Dataloven for at bane vejen for de nye regler. Hospitalerne må kun sende kryptiske sms'er, der opfordrer patienten til at logge sig ind på sundhed.dk med digital signatur og læse mere. Men det gav ikke mening for patienterne. I 2009 skiftede hospitalerne i Region Midtjylland derfor den kryptiske besked ud med en ny, der fortæller, hvor patienten skal møde og hvornår. Datatilsynet var i den forbindelse bekymret over, at en sms fra fertilitetsklinikken eller kræftafdelingen afslører personlige oplysninger. Men nu har Datatilsynet ombestemt sig, og fra 2012 bliver sms-ordningen landsdækkende. En undersøgelse fra Region Midtjylland fra 2009 viser, at 34 procent færre patienter glemmer deres aftale, hvis de får en huske-sms fra hospitalet. ■

Hvad skriver lægerne om dig?

Vidste du, at du har adgang til dine oplysninger, hvis du har været opereret, indlagt eller på skadestuen? Se din e-Journal og få overblik over din sygdomshistorie online.

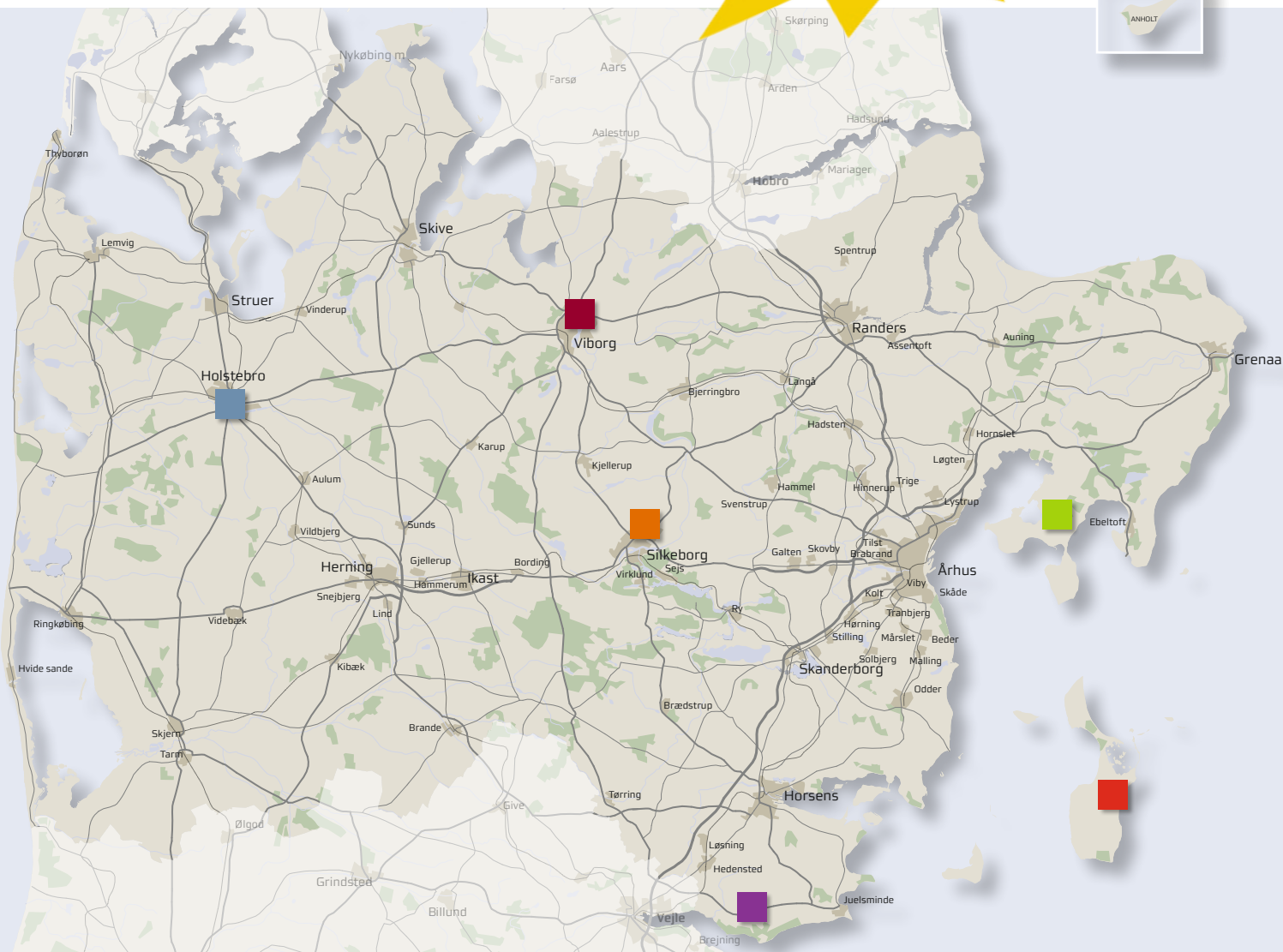
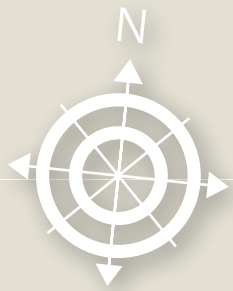
Log ind på www.sundhed.dk

sundhed.dk

DET SKAL VÆRE NEMMERE
AT VÆRE PÅ NETTET I DANMARK

Region Midtjylland

 Selvgjort er velgjort, side 20

 50 liter blod for en pelikan, side 23

 Blod, blink og bårer, side 38

 Udsigt til fortiden, side 44

 Husmor bed sig fast i sin idé, side 48

 Mols Bjerge i børnehøjde, side 52

HJERL HEDE

- 27.-28. november 10.00 - 17.00
- 4.-5. december 10.00 - 17.00
- 11.-12. december 10.00 - 17.00

Jul som i gamle dage

Nisser • Juleslagtning • Julestue • Brunkager • Musik
Julemad • Klejner • Pyntegrønt • Hestevogn • Historisk Legeplads
Vanillekrans • Gløgg • Æbleskiver • Juletræ • Juledram • Julepynt
Julegaver • Sang • Juleslik • Togtur • Legestue • Julegudstjeneste
Glædelig Jul

Restaurant Skyttegaarden

Hjerl Hedevej 14,
7830 Vinderup
9744 8060

Nu vågner julen igen til live
www.hjerlhede.dk

KYSTVEJENS HOTEL

og Konferencecenter

Kystvej 26

DK-8500 Grenaa

T +45 8959 5959

www.kysthotellet.dk

reception@kysthotellet.dk

VELKOMMEN TIL
EN ANDERLEDES
HOTEL- &
KONFERENCEOplevelse
MED KUNST, KULTUR
OG NATUR

Kystvejens Hotel og Konferencecenter er et ganske særligt sted, med sin helt egen historie

Derfor kan vi tilbyde hotelophold og konferencefaciliteter ud over det sædvanlige, hvor et serviceminded team har fokus på at gøre din konference til en succes fra start til slut. Hos os finder den enkelte gæst plads til fordybelse – og gruppen rum til udvikling. Omgivet af klassisk og moderne kunst. Med udsigt til skoven og et stenkast fra stranden.

TEKNISK ASSISTANCE UNDER HELE FORLØBET

SJÆLDNE Oplevelser